

XI. leto. 1. št.
X. leto. 12. št.

1915. Január.
1914. December.

MARIJIN LIST

Nevtepeno Poprijéta Devica Marija,
Zmožna Gospá Vogrska.

===== POBOŽEN MESEČEN LIST. =====

Vrejüje ga: KLEKL JOŽEF vpok. pleb. v Čerensovcih.
CSERFÖLD (Zalamegye.)

Število naročnikov pred desetimi leti i zdaj.

Pred 10 leti je mela:

Dolnjelendavska fara naročnikov	71,	letos	129,	prirastlo	58
Dolnjesinička	1,	"	31,	"	30
Beltinska	440,	"	577,	"	137
Bogojanska	57,	"	263,	"	206
Tišinska	144,	"	183,	"	39
Dolenska	1,	"	23,	"	22
Gornjesinička	51,	"	120,	"	69
Gračka	90,	"	181,	"	91
Cankovska	11,	"	100,	"	89
Martjanska	23,	"	111,	"	88
Sobočka	100,	"	258,	"	157
Nedelska	7,	"	33,	"	26
Sv. Jelenska	43,	"	69,	"	26
Sv. Sebeštjanska	30,	"	70,	"	40
Čerensovska	538,	"	610,	"	72
Törjanska	662,	"	581,	menje	81
Dobrovniška	—,	"	8,	prirastlo	8
Šv. Jürjanska	47,	"	45,	menje	2
Števanovska	6,	"	14,	prirastlo	8
Sv. Benedička	1,	"	30,	"	29

Pred 10 leti je listov hodilo:

po Vogrskom v različne kraje	14,	letos	27,	prirastlo	13
na Horvacko i v Slavonijo	7,	"	24,	"	17
na Štajersko	13,	"	61,	"	48
na Krajnsko	2,	"	8,	"	6
na Goriško	1,	"	4,	"	3
v Ameriko	1,	"	401,	"	400
v Taljansko	—,	"	4,	"	4
v Medjimurje	—,	"	43,	"	43
na Primorsko	—,	"	1,	"	1
v Bosno	—,	"	2,	"	2
v Monošter	—,	"	50,	"	50
v Austrio	—,	"	2,	"	2

Vkup = 2360, = 4063, = 1703

Letos največ hodi v Čerensovce = 610.

XI. leto. 1. št.
X. leto. 12. št.

PREKMURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO
1915. Január.
1914. December.

Nevtepeno Poprijeta Devica Marija,

ZMOŽNA GOSPA VOGRSKA — POBOŽEN MESEČEN LIST.

VREJŮJE GA:

KLEKL JOŽEF

plebanoš na pokoji v Črensovcih. Cserföld (Zalamegye).

Z dovoljenjom višesnje cerkvene oblasti.

Prihaja vsaki mesec 8-ga na veseli spomin petdesetletnice 1. 1904. dec. 8-ga obhajane zavolo razglašenja verske pravice o Marijinom nevtepenom poprijetji, šteri den je te pobožen list prvič slovencom vogrskim do rok dani. — **Cena 2 koroni, v Ameriko 3.**

K desetletnici našega lista.

„Blaženo je ljudstvo, štero zná hvalo dávatí.“ (Ps. 88. 15.)

Decembra meseca osmoga je pred desetimi leti z »Marijinim listom« obiskala Prečista Devica Marija verno slovensko ljudstvo. V zgodovini vogrskih slovincov je velikoga po-

mena té dogodek, vreden, naj se spomenémo ž njega i zahvalni bodemo.

Predgovor latinski právi »Od koga si reko, da je nezahvalen, povedao si vso hűdobo nanjega.« »Bláženó je pa lűdstvo, štero zná hválo dati,« veli sv. pismo. Naj nas obsodba nezahvalnosti ne zadene, kajveč, naj zadbimo zahvalnosti blažilni i blaženi sad, postavimo si pred oči, premislimo, prevdarimo, glejmo v popolnoj celoti dar nebeske Matere i svojo dužnost do njé. Kaže nam oboje :

Zgodovina Marijinoga lista.

Pred desetimi leti je obhajala mati cérkev pétdesetletnico razglašenja verskoga navuka, ka je Marija brez greha bila poprijéta. Celi svet je plavao tistikrát v radosti i se trűdio, naj more čem več prikazati Prečistoj Materi v dár. Pobožnosti so se vršile vsesérom, spominki so se postávljali na vse kraje gor. Popisati vse je to skoro ne mogoče. Slovensko naše lűdstvo, štero od zibeli do groba nosi v svojem srci posebno lűbézen i češčenje do svoje nebeske Matere, je tűdi nej zaostalo. Zvűn cerkvenih pobožnostih je té naš list darűvalo i celi deset let že zmagovito i stanovitno obdržalo na čast, radost, i diko dobroj Deviškój Materi.

Što zna, je Prečišta Deva vzela od koga z takšov radostjov spominski dár, kak toga našega. Mi tak mislimo i se vűpamo, da je naš dár eden iz med tih nájprijetnejših bio, če nej te nájprijetnejši. Da mramorni stebri, umetniške stávbe, zlate korone potroši čas, erja, hűdobija, dűševne jákosti pa, štere je sejao deset let v jezere ino jezere src naš list, večno plačo slűžijo i tűdi vživati dájó onim, ki so se od nas preselili na ov svet. Kak smo pa prišli do toga darű?

Misijon za duhovnike je bio 1. 1904-ga v Szombathelyi. Po misijoni je pokojni višesnji pastér Dr. István Vilmos genlivo govorio do src duhovnikov i njim priporačao veliko gorečnost do Prečista Device Marije, posebno v tistom jubilejskom leti. Njegove reči so me, podpisano, ki sem te kaplan bio v Čerensovcih, preveč genole i napadnola me je po njih misel: daj na svetlo

Nevtepena Devica Marija, deset let si čuvala svoj list, o prosimo te ponizno, čuvaj ga i nadale.

svojemi ljudstvi mesečen list na čast Mariji brez greha poprijetoj, čiste dohodke pa obrni na zidanje ednoga samostana v domačem kráji. Rad bi si to misel odbio kak takšo, štera se ne bo dála izpelati. Drügi so mi tüdi većinoma to pravili, ka je ne mogoče to delo doprinesti. Malo jih bilo, ki bi navdüşeni bi li kre té reči. Ali srce me je pa li vleklo, naj začnem to delo. Kaj mi

je začéti? Molim v tej dúševnih stiskaj i prosim svetlost z nébe, kaj naj včnim? Je Boža vola to i jo včnim ali samo prázna domišlija i jo odvržem? Brez filera penez, z slabim zdrávjom, na velikoj fari v kaplanskoj dužnosti list vrejŭvati med jezermi težávami od vse stráni, je ne mogoče. Poleg dúšne vesti se ne morem vto podati. Pa li sem se. Zakaj?

Molitve so me presvetile i okrepile. Marija je zmágala, i odstránila je vse zadržke. Cerkvene oblast je dovolila, kaj dozdej ešče nikdár ne, ka se sme list izdávati. Ovádim, prle sem edno mešo slůžo za pokojne stariše višesnjega pastéra i jihva proso, naj molita Boga za sina, ka ne bo protistao deli Marijino slavo podigávajočemi. I ne je stao proti, s súznimi očmi je blagoslovo prve rokopise za list namenjene, kda sem pred njim dolo pokleknovši proso té blagoslov.

Prva težáva je bila obládana, jezere so pa ešče ostale. Z koj boš štamparijo plačŭvao? Kák boš širo list? Što ti bo peneze notri brao? Káj si začneš, če svečka oblást podigne pregánjanje proti spisi? Što ti bo pisao v list? Kák boš mogeo dúhovniške dužnosti oprávlati i zednim list vrejŭvati? Káj pa, če se ti ne zglási zadosta naročnikov? Vse važna pitanja. Ali z pomočjov Marijinov sem vse zmágao. Molitve za verne dúše v vicah, štere so oprávlale celi mesec november vnoge dobre dúše v Čerensovskoj cérkvi, so dobro Mater nebesko genole i prišla je z svojim nebeskim biagoslovom v obilnosti na pomoč. Cerkvena oblast je list v pastirskom listi dúhovnikom priporočila, dúhovniki so ga vrelo začéli širiti, dobre, Marijo lŭbéče dúše so ga od hiše do hiše nosile i nagučávale znance za naročitev.

Keliko trŭda je vesélo prestánoga z Marijinov pomočjov! I té trŭd je rodio sad, naročnikov se je preci više 2000 zglásilo, pisatelje, širitelje so se zbŭdili i šlo je vesélo naprej. Plačao sem vŭ list v štampariji pa na

samostan ešče ostalo že prvo leto 400 koron, štero šumo sem v Budapešt dao na posojilo za zidanje ednoga katoličanskoga zavoda, v šterom bi se visokošolci v katoličanskem duhu meli gojiti. Té zavod je nastavljen i vi, ljubléni naročniki, ste z svojim dárom tudi primogli k tomi. Kak lepo versko i domolúbno delo ste stém zvršili! Keliko mládih dúš ostane nevraženih po tistem zavodi — pa na stotine se sam vzgajajo — pa keliko dobra bo tá prav vzgojena gospoda po domovini doprinašala! — Tudi sem kúpo za vstanovljenje ednoga katoličanskoga vogrskoga lista za 100 koron akcij, naj po tom dobrom listi se vtere moč i vpliv nekrščanskih.

Té list je tudi nastavljeni i do jezero i jezero dúš prihája vsaki den pa je reši od nevernih, pogübonosnih navukov nekrščanskih listov. I v tom dobrom deli tudi mate deo, drági naročniki.

Lehko odkrijem, ka me je veliko veselje napunjávalo, kda sem vido, kak napredüje to delo, kak se vrši vse v Božo čast i dúšam na hasek. Ali hüdi dúh je ne mogeo to dugo glédati. Zmes se je začao vtikati. Bolelo ga je, ka teliko dúš njemi vujde po dobrom čitenji. Začao je nadigávati gda tü, gda tam slabe dúše, štere so list gorpovedale, proti njemi gučale; vnogi so ga nej pláčali; v ednoj fari je dvakrat na stotine koron bilo zapravljenih; tak da bi se pisatelje tudi navolili, pisao je malošto, vse sem sam mogeo većinoma, poprávlati tudi, faro voditi tudi v žmetnih, brežnih krajej, ... opešao sem, moč me povrgla, mogo sem se odpovedati vrejüvanji lista i ravnanji fare pa se iti vračit i počivat. Kaj bo zdaj te?

Devica Marija me je nej ostavila; poskrbela se je za nadaljevanje svojega dela. Njéni vreli častilec, Bašša Ivan bogojanski plivanoš je prevzeo vrejüvanje lista i se mantrao ž njim z velikím trüdom na v nogodüšnoj fari štiri leta. Pred dvema letoma sem pa znova jaz prevzео vrejaštvo, da sem malo bole ozdravo.

Ne morem prle dalepelati svojega opisanja, ka se ne bi z celoga srca zahvalo g. Bašša Ivani za veliki trūd, za čedno vrejšuvanje, za gorečo širitev lista. On je meo moč, naj list ne propadne, k njemi ešče kalendár dati za dár naročnikom. I to je res pomagalo. Naročnikov število se je pá podignolo i čerávno ne ostalo v teh letah na samostan nikaj, list je pa rešeni i položena je podlaga za njegovo bolšo bodočnost. Za vse to naj bo iskrena hvala g. Bašši! Devica Marija njemi pláčaj vse to! Od moje i vseh naročnikov stráni pa naj bo povračilo za njegove trūde to naše spoznanje, ka je dosta, jáko dosta včino svojemi lūdsvi na hasek v Marijino čast.

* * *

Pred dvema letoma, kak sem više omeno, sem zopet prekvzeo lista vrejšuvanjé. Zdaj sem se prepričao, kak Bog zna vse na dobro obrnoti, kak je nej naše delo tisto, štero sad prinaša, nego Boža smilenost i kak jáko i najbolje hasnovito za razširjanje Bože časti je trpljenje. Tak se vūpam, ka po svojem slabom trpljenji je Dev. Marija sprosila to milost, ka se jih je za list včasi više jezero zglásilo i to število v dema letamo zraslo nateliko, ka smo letos meli 4063 naročnikov.

Kaj smo stém doségnoh? To, ka smo sto ino sto, jezero ino jezér dūš več nahranili, drági, naročniki. Z naročninov vašov smo podpirali naime na novo izdane »Novine,« štere zdaj že tūdi više dvejezero naročnikov májo, podpirali smo sirotinsko deco i za to v sto ino sto svetih mešah vsi del dobili; dali smo brezplačno kalendare vam, prihranili smo za samostan v dvema letoma dozday 2129 K. 27 filerov pa nikaj ešče mislim ostáne to leto. Mogoči sem tūdi bio letos kūpiti 12 plūgov zemlišca za samostan, štero v desetih letah vōplačam popolnoma brez nabiranje, če drági naročniki stálni ostánete, pa ešče nikaj si prihranim, za zidanje cerkvice i

hiše, kje se lahko bodete zdržavali, kda te na sv. misijon prihájali. Vidite, koliko dobrot je prišlo i ešče zmérom prihaja po tom lüblenom Marijinom dári, po »Marijinom listi« ?

Pa to so samo zvünešnji sadovi. Znotrašnjih je dosta več, šteri se ne dájo odkrivati, ár se v dni srca i dūše zorijo i na večnost doltrgajo. Keliki so se povrnoli po

Čerensovska cerkev, v šteroj se je dosta molilo za izdávanje Marijinoga lista.

lepom čtevi lista! Za tri mesece potem, ka je list zišeo, pride k meni eden mladénec i glási se za dugo spoved. Pitam ga, kaj te je genolo na to? Marijin list, odgovori. Po spovedi postáne pobožen, vrelí, zglédén mladénec i mož. Oh keliki so si po dobroj spovedi dūše ščistili, keliki na popolnejše življenje se pobüdili po dobrom čitenji lista! Keliko žalostnih src je potolažo, dvojlivih na vūpanje pobüdo, kelikim Jezusa večkrat v srce spravo, ke-

likim nebo odpro v desetih letah Marijin list? Keliko starišov je geno, da so se ešče više moči trošili, naj morejo svoje sine v duhovniški stan spraviti, je pri oltári Jezušovom viditi, je slišati predgati od ljubléne nebeske matere! Keliko teh starišov je že melo srečo svoje sine viditi v duhovskoj obleki i se veseliti z onim močnim vüpanjom: skoro mi bo sin Jezusa položó v srcé pri sv. obhajili, den prve njegove svéte meše se približáva.

Zakaj bi dale risao tisto, kaj ne morem narisati? Henjam; dokončam opisavanje haskov Marijinoga lista, nešteti so; ne dájo se dopovedati tak ne, kak nej dobre misli i žele, reči i djánja, štera so v desetih letih njegovi čitevcí Bogi na čast v sebi meli, povedali i doprinesli — ne dajo se dopovedati tak nej, kak nej grehi milijoni, šterih je rešo naročnike svoje Marijin list.

Kakšo hvalo pa slüži za vse té velikanske dare nebeska mati Marija?

To nájvekšo. Velika je pa nej te naša hvala, če mi duge molitve oprávlamo za hválodávanje, nego če ponjej v tesnejšoj zvézi ostánemo z Dev. Marijov. Prav zahvalnoga človeka srce je k dobrotniki tesno prikapčeno. Zahvalno dete Marijino pa zato k njenomi. Srce naše se more Mariji približati, te smo prav zahvalni.

Kakda se pa bomo k njej bližali, k njénomi srci prikapčili? Kakša zahvalnost nam odpré globino njéne lübeče düše?

1. *Obdržimo njéni list.* Posebna njéna dobrota nam ga je správila, posebna nezahvalnost je zato, če ga zavrženo, posebna zahvalnost pa, če ga obdržimo i širimo. Obdržimo, širimo njéni list, čitemo ga radi, to je naša dužna zahvala. S tém močnim nakanenjom začnimo drügo desetletnico, ka Marijinoga dára nikdár ne zapüstimo, ka ga bomo na vse kráje priporáčali, ka bomo radi špote zavolo

njega na sébe jemáli, ka bomo se vestno držali tistih navukov, štere nam prinašao bo. — Slovenci verni, če je prvo desetletje teliko haska prineslo našim dūšam, ke-

Veliki oltár v Čerensovskoj cerkvi, pred šterim se je celi mesec november, vūro trpeča molba oprávlala za verne dūše v vicah pred izdávanjem Marijinoga lista.

liko bo drūgo i trétje, kda se že svetišče tūdi gorpostávi, kde se bo nevtepena méšna daritev prikažūvali za žive

i mrtve pa častila noč i dén presvéta Držina: Jezuš, Marija, Jožef! Postaviti si to svetišče, nas vseh bodi namen. Toga če dosegemo, smo slovensko ljudstvo ž njegovimi duhovniki vréd rešili časne i večne pogube po Mariji.

2. Naročitev, širitev i pobožno čitenjé lista je naša prva hvola. Druga pa naj obstoji v molitvi.

Dovoljeno je v vsakoj fari zdaj za časa boja brez posebne prošnje najsvetejše Oltarsko Svestvo na molbo postaviti i pred njim za zmágo naše vojske moliti.

Drági naročniki! prosite svoje duhovne pastére, naj vam položijo na molbo eden dén, čerávno na kračiši čas, Marijinoga Sinű, lűblenoga našega Jezuš a i vi ga prosite po svojoj nebeskoj Materi, naj dá zmágo našim vojákom i zahvalite se te zednim tűdi po njej Njemi za Marijin list i prosite jo milo, naj z svojim Božim Sinom ga i nadale blagoslávlja, naj čuva i bráni njegovoga vrejevavca, njegove pisatele, njegove širitele i vse naročnike, ka doségne svoj namen, za šteroga volo ga je ona ponűdila svojoj slovenskoj dečici.

To bo najlepša hvala i najlepši začétek. To je pot Mariji dopadliva; zvűnešnje slávности za volo žalostnoga bojnoga časa ne bomo letos oprávlali, pride za tisto že tűdi pripravnejši i vgodnejši čas. Jako me bo pa veselilo, če mi z vsake fare pride dopis, ka so to zahvalno pobožnost opravili, če samo edno vűro. V Čerensovcih je od 8-do 16-ga decembra trpela ta pobožnost z zvűnrédno lepov slovesnostjov, kak je niže popisano.

Dár Marijinoga lista za pisatele, siritele, i naročnike.

Za dár vam dam, drági pisatelje, širitelje i vsi lűbléni naročniki priloženo knižico od »Dneva Marijine zapűščenosti« i drugih pobožnostih.

Za dár si vzemite tisti šestnájset svetih meš, štere so za vás od 8—15-ga decembra obslužene. Za dár si vzemite vse molitve, štere se vsaki dén za vas oprávlajo pri svetoj meši i zvüna njé.

Za dár si vzemite mojo požrtvovalno lübezen do vseh vas. Z té lübeznosti vam obečam, da se z cele moči bom trüdio, naj sem vam zahvalen.

I kda vam té dár svoje zahvalnosti s poniznim čütenjom ponüdim, vas milo, lepo prosim, da bi me i nadele podpirali.

Podpirajte me lübléni pisatelje, podpirajte me goreči širitelje, podpirajte me dobri naročniki.

Bodimo vsi edni, složni v Mariji, ve vsi eden cli namen mamó: po Mariji düše k Jezuší pripelati.

Te namen nas naj zdrüži, nas naj ojunači, nas naj na darovitnost nadigne, na delo i trüd posveti. V tom nameni zdrüženi, čeravno smo málo lüdstvo, neznátni lüdje, veliki postánemo, zato ka to najveksé delo na tom sveti oprávimó: zveličamo sebé i jezero jezér drügh düš.

* * *

Prečistoj, Brezgrešnoj, Vsikdár Deviškoj, Nevtepenoj Materi Mariji Na Čast Dokončamo Prvo Desetletje I Začnemo Driügo.

*Ona Je Bila Z Nami Dozdaj,
Ona Nas Naj Vodi I Odzdaj!*

Čerensovci, 1914. dec. 8-ga

Klekl Jožef,
vrédnik Marijinoga lista.

Svéta Monika.

Svéta Monika merjé od radosti.

Potüvanje naših romaröv proti domi je rávnoč ne bilo teško. I da je ešče lepo jesensko vreme bilo i ne se njim trbelo bojati ráne zime, záto so ne šli zraven domo, nego so eden máli okrog šteli napraviti, naj ešče kaj imenitnejšega spoglednejo té stáre Italie, kak bi se nazáj povrnoli v Afriko. Postánejo obrvim v Piza, stárom, imenitnom váraši. Tü odnet se vzeme naše društvo med Appeninske goré. Med tejmi gorámi se najmre vnogo püščávníkov zdržávalo tistoga čaša, ki so navéckse pod sv. Ambruša voditeljstvom stáli. Té šo šteli poglednoti, vej so se oni tüdi na samostansko življenje odrédili.

— Ne duge že v Civita—Vecchia imenüvanom váraši nájdemo naše potnike. Málo mesto, nikaj glasovitoga ne ga v njem, ali moremo se záto ž njega spomenoti, ár se tü zgodilo z Augustinom edno čüdo, štero čüdo ste že gvüšno dostakrát čüli vi tüdi. Augustin je ešče med tem potüvanjom svoj prázen čas na to obrno, ka se skrbljivo vció, náj več si je od verski pravic premišlávaó. Pri ednoj priliki, kak se sem-tá šetao krè morskoga brega, si rávnoč od toga premišlávle, kak je mogoče to, ka so v Bogi tri osebe, pa je te li samo eden Bog. To je najmre naše vere najvéckša skrivnost, štero človek z svojov pametjov poprijeti ne more, to samo vsi močno vervati moremo, ár je tak Bog nam nazvesto. Právím, kak si Augustin nad tem glavo tere, poleg morja na bregi pri ednoj strügi lepo málo dete ovára, štero z morja nosi vodo v edno malo grabico. Augustin stane pri deteti-pa je se smehajoč pita: Detece moje, jeli pa verješ ti to, ka bi gda to veliko morje v svojo málo jamico znosilo? — »Zakaj pa ne?« — odgovori celo čedno to detece — »Prlé jas to včinim, kak pa ti zarazmiš nez-

grüntano morje Svétoga Trojstva.* — Ešče déndanéšnji kážejo tisto mesto, gde se tá dogodbica pripetila z sv. Augustinom. Zdaj lepa cérkev stoji tam na část sv. Augustina.

Iz Civita-Vecchie se je naše društvo v Rim napotilo. Tak se njim je vidilo vsem, ka de jáko dostojno, či zdaj, gda navek šcéjo površti Taljansko, do romali k grobi sv. Petra i Pavla, naj tam pokážejo svoje srčno zahvaljenje za čúdivitno povrnjenje Augustina, nájbole je pa sv. Monika štela tá nesti svoje veselje na oltár teva apoštola, ka nazáj najšla svojega zgüblenoga siná.

V Rimi so se ne dugo müdili, samo ništerne dni, niti so ne meli časa se dugo müditi, ár se že mrzlo zimsko vreme približávalo, Appenninske goré so si te že na mestah belo, snežno odevalo oblekle, paščili so se záto v Ostia váraš, gde so na ládjo meli sedati. Tü so tüdi pár dnévov mogli čakati, da je ládja ne k rédi bila. Na tom mesti je pá sv. Monika mela božo prikazen. — Tü je záto ešče toplo jesensko vreme bilo, ár to mesto že malo bole na jüžno spádne. Lepi jesenski večér. Monika pri okni sedi ino oči svoje na morje má oprete, štero so slednji tráki za goro zahájajočega sunca lepo razsvetili. Nezgrüntano lepi razgléd je bio to i naj ga Augustin tüdi viditi more, stopi k materi i si poleg njé dolséde. — Tihi, miren večér, vedrna néba, na šteroj jezero í jezero svetli zvezd bliskeče, nezmerno morje i ona ešče vekša nezmernost, štera je zdaj njdva srcá napunila i takše reči prinesla njima na vüsta, štere reči so ne bilé z toga svéta:

•Tam pri okni... z sladkim veseljom napunjeniva sva si pogučávala. Na preminoča sva ne mislila, samo v prihodnost sva glédala... ino sva zgrüntávala, kakše bo ednok vekivečno življenje, svécov bláženstvo, štero je oko ešče ne vidilo, vüho ne čülo i srcé človeče ešče ne čütilo. Hrepenela sva po vretini, po vretini življenja...•

— Po takšem premišlávani sta že ne bilá več na zemli, nego kak v ednom sni sta v lepoj nébi hodila, gde sta v dúhi vidila višnjega Boga i tak doségnola njegovo nez-merno lepoto. To je bilo njiva videnje. Kak dolgo sta bila v tom stališi, ka sta od sébe níkaj ne znala, ni eden jiva ne znan povedati.

Po tej prikázni se Monika k Augustini obrné i njemi etak záča govoriti: »Sinek moj lübléni, mené že níkaj več ne veseli tú na zemli. Ne vém, zakaj bi duže tú bila, ka bi iskala. Moje vüpanje je že betežno tú na zemli. Samo za ednoga volo sam štela ešče živeti na sveti, naj tebé, sinek, pred svojov smrtjov kak krščenika vidim. To sam zdaj že doségnola. Neman zakoj duže živeti.«

Pri drügoj priliki, gda Augustina ne bilo nazoči, njegovi priátelje so jo pitali, či se ne boji tak daleč od svoje domovine mreti. Svetica njim etak odgovori: »O kaj se pa bojála, vej pred Bogom nega dalečine, pa da znam, ka me na koncí sveta nájde i gorobüdi, gde štéc mo.« — Istina, ka se mesto za grob že domá, v Thagasthi nihála poleg svojega zákonskoga továriša, Patricija, pa da je z domi odišla za Augustinom, si je tüdi vse krédi napravila, ka gde štéc merjé, njéno telo morejo nazáj domo spraviti. Ali zdaj že, da blüzi bila ta skrádnja vöra, kaj je ona zdaj že mārala, gde štéc de spála svoj dugi sén, či na Taljanskem, ali v Afriki, naj samo prebüdenje z toga sna bo v nébi. Naj se samo srcá nájdejo vu večnoj zjedinjenosti, kaj ovo drügo valá, či so ostanki zemelski vküper v ednom grobi ali ne.

Patricij je v méri božem pokopan. Ona se tüdi samo tak šče pokopati dati, Augustin de že nasledüvao njidva.

Gda je sv. Monika svoj cio doségnola, gda se tak z cela odtrgnola od vsega zemelskoga, te batrivno i mirovno čaka znamenje, gda pride po njo njéni nebeski zaročnik.

I ne njoj trbela dugo čakati. Za pět dni po tom pogučavanji, jo močen mraz zgrabo tak, ka si je mogla doléčti pa več niti gor ne stanola. Znála ona sama dobro, ka več ne ozdravi, čútila je, ka se bóži zaročnik že približáva po njo, záto so dobro priprávi, naj ga vredno sprimle. — Na slednje, na smrtnoj posteli je g. Bog ešče z ednov prikaznov pohodo svojo verno slůžbenico. V dúhi je že tam gori bila v lepoj nébi, z sveta se je spo-

Sveta Monika z svojim povrnjenim sinom.

zábila, telo njéno se več ne gíbalo. Augustin i tovarišje njegovi vse sprestrašeni k njoj bežijo misléč, ka je mrla i začnejo jo obűdjávati. Monika pomali odpré oči: »Gde sam bila« — pita čűdovitno, i naj njim nazvesti, ka je z nébe visokosti stopila doli, etak govori: »Tű zakopajte vašo mater!«

Augustina na to skuzé obletijo, liki on záto zakrije svojo veliko žalost pred máterjov, ali Navigius se ne mogao zadržávati i na glás skriči: »Mreti tű v tůjins-

kom? Vendar domá, v svojoj lastivnoj domovini!« To je začula pa tak da bi jo žmetno stanolo, záto se proti Augustini obrné i obema právi svojo slednjo volo, svoj testament: »Telo moje dente, kam šcéte, za to se dosta ne brigajte, samo na to edno vas prosim, ka gde štéč bodete, pri oltári Gospodnovom se ne spozabiti z mené!«

— On kak lepi testament edne materé, štera že naprej vidi, ka ž njénoga siná dūhovnik postáne, šteroga so njéne verne molitvi i skuzé pripelale na právo vero Křistušovo. Kak verno njemi zdaj na srcé navéže, ka te, gda de ednok pri oltári stao, naj se te ne spozábi ž njé. Zdaj poleg njé stoji, i ona vidi žalost na njegovom obrázi; spozna, ka ga srcé boli, ka svojoj materi tak dosta nevol i bolezní správlao. O gotovo si zdaj tak misli, ka je on zrok ráne smrti svoje materé. Ona ga potolažiti šcé ešče na smrtnoj posteli, na srcé ga stisne i z goréčov lūbéznostjov trdi, ka nigdár ni edne grde ali nedostojne reči ne čúla ž njegovi vūst.

Tak je minolo devét dni. Naslednje je prišla vōra ločitvi. G. Bog je poleg njéni bolečin ešče edno žrtev šteo viditi od njé. Svéta Monika je k sebi štela vzéti najsvetejše telo Jezuša Křistuša, kakti popotnico na to dugo pot, štera je pred njov stála. Ali poleg svojega želočnoga betega je ne mogla zavživati té tolažbe, mesto Tela Křistušovoga so njoj raspetjé dáli v roke, štero je kūšūvala.

Tak právjio, ka da je sv. Monika itak duže hrepenela za sv. prečiščávanjom, pa so njoj je le ne vūpali dati, te je eno málo dete stopilo v hižo, spodobno k onomi, štero je Augustin pred ništernimi dnévi vido v Civita-Vecchii, gda se srečao ž njim na bregi morja, ka vodo grabilo v jamico. To dete zráven k svetice šampeti ide, jo za šinjek obimne, ona pa tak kak či bi jo što zváo, glavo nagne, dete premine i »njéna dūša v nebésa zleti.« — Zgodilo se je pa to leta 387-ga tak koli novembra 13-ga; dnéva stálno nevemo. Živela je 56 let.

Tak se je dokončalo to lepo življenje. Zaistino kakše je bilo njeno življenje, takša je bila tudi smrt. Z čudami jo bilo puno to življenje, med čudov je tudi zaprla oči svoje. V tujinski zemli more počivati njeno mrtvo telo, na bregi poleg morja jo je pokopao Augustin, tak je štela ona sama, kda pravila: »tū pokopajte vašo mater« — i ne dopustila, ka bi Augustin njeno mrtvo telo nazáj spravo v Afriko, gde je njeni mož, Patricius, počivao pa

Sveti Augustin vžgan od Bože ljubézni.

gde se tudi ednok mesto nihála sa sébe poleg njegovoga groba. Ali zdaj ona tū ščé spati svoj sladki sén, v onoj zemli, k šteroj njo tak lepi spomin véže, ár je tū dobila ona nazáj svojega Augustina, i tū na toj zemli je bio konec njenoga vnogogo trpljenja, tū ščé tudi počivati, dokeč po njo ne pride njeni Zaročnik, Jezuš Kristus, za šteroga je trpela, šteroga je tak ljubila v celom svojem življenji.

Svetica je bila velika. Pred svetom je v nepoznanosti štela živeti ino dugo je tudi v nepoznanosti ostala, ar malo jih je bilo, ki bi znali kak sveto je živela, ki bi poznali njene zvrédne jákosti. Ali g. Bog je ne šeo svoje verne službenice, štera je njemi tak verno služila, v tihóti neháti. Pa či drúgo li nebi včiniła samo to, ka je Bogi dve dúši správila, dúšo svojega poganskoga moža i dúšo svojega zablodjenoga deteta, bi že zadosta včiniła i vredna postála, da bo jo Bog na nájvišišo čést podigno pred celim svetom. Velika svetost Monike je samo po njénoj smrti stopila za istino na svetlo, samo po smrti je bila spoznána pred svetom. Bog je delao čúde po smrti svoje službenice. Več stoletja je minolo brez toga, kabi lúdje znali kaj od sv. Monike.

Prvo čúdo se te zgodilo, gda so njéne ostanke gornajšli v Ostia váraši i prek nesli v Rim. Lústvo je vsešérom vkúp kipilo, kde tá so pelali njéne ostanke i blázeni je bio, ki se je samo mogao doteknoti njéne trúge, tak za veliko so poštváli mater sv. Augustina.

Lústvo se rivle, šteri bi mogao bliže k njoj pridti, ali naednok vse méрно postáne, rivanja ne ga več, vsi na stran stopijo ino mesto dájo ednoj materi, štera na rokaj z betéžnim detetom se páščila k trúgi sv. Monike z tém vüpanjom, da ona zvráči njéno betežno dete. I za istino Bog čúdo včini na prošnje sv. Monike. Mati dotekne z detetom trúgo sv. Monike i ovo čúda — v tistoj minoti betežno dete nazáj dobi svoje zdrávje.

Edno drúgo očivestno čúdo se tudi zgodilo na poti, kda so ostanke sv. Monika v Rim pelali. Edna mati je že tudi celi 8 mesecov mogla verüstüvati poleg svojega betežnoga deteta. Vrástva, pomoči proti betegi nindri ne! Zvedi pa tá mati, ka se godi pri ostankaj sv. Monike. Okinčana kola henjajo ino mati v trúgo položi svoje betežno dete pa čakajo vsi, ka de se zdaj godilo. Ne njim je trebelo dugo čakati, ár dete samo ednok zdravo gorskoči i se vrže nazáj v náročja svoje materé.

V. Martin, rimski pápa právjio, ka nájbole betežna deca so dobila nazáj zdrávje svoje pri grobi sv. Monike i celo slepi so žadobili nazáj svoj pogléd. I zrok tomi deli v tom nájdejo, ka je g. Bog že naprej šteo poštenjé skázati sv. Augustini, cerkvenomi očáki, ki je na dūšo gledoč tūdi dugo slepi bio i ki je sledkar razplodo tmico blodnosti ino krščánske vere zmožen braniteo postao z svojov ostrov pametjov proti krivovernikom. — Ali pa pomenijo té čūde one britke skuzé, štere je sv. Monika celi 20 let točila za svojega zablodjenoga siná, ki je po potáh tmice hodo, naj more nazáj priti na svetlost práve krščánske vere.

Ali zdaj že vzemimo slovo mi tūdi od našega Augustina. Kda smo življenje materé njegove pisali, ne smo mogli včiniti, ka se ne bi spomenoli ž njegovoga življenja tūdi. Pa što bi mogao razložiti to dvoje življenje: življenje materé i siná?

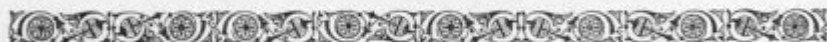
Lepo življenje sv. Augustina se ešče samo po smrti sv. Monike začnolo. Tak lepo je to življenje bilo, ka je vredno posebi popisati, ali zdaj nemamo za to pripravnosti, zdaj samo telko povejmo, da poravnamo i dokončamo našo zgodovino, ka ne bi bila nepopuna. — Po smrti svoje materé je Augustin med pūščavnike odišao, v pūstini se zdržávaeo dugo let i tam se pripravlae na svoj visiki stán. Dūhovnik je postao. Sledkar ga za pūšpeka odeberéjo i tak je doségno to nájvékšo cést, štero človek je tū na sveti li mogoči doségnoti. I dnes poštuje, časti njega cela sv. maticerkev, kak ednoga nájvékšega svéca, — svétoga Augustina.

Svéta Monika, ti pa bodi vsigdár zgléd pobožne krščánske materé. Z tvojega življenja se naj navčijo krščánske matere, ka so dužne včiniti za svojo deco. O pa keliko je takši, ki tūdi májo Augustine, šteri njim po lagoji potah hodijo, ki Bogá zametavlejo! Pa ka včinijo one za svojo nesrečno deco? Nikaj. Nanč skrbi nemajo

na njé, tak či nebi njihova deca bila. To si pa ne zmislijo, kak do mogli ednok od njih račun dávatí. Ka vam právi svéta Monika? moliti, moliti i skuze točiti za njé! G. Bog poslúhe vaše goréče molitvi, angelje nebeski do poberali gori vaše britke skuzé, štere te zánje točili i nesli gori pred Bogá i On ne de mogao proti státi, ka ne bi poslúno vaše prošnjé, ár nemogoče, ka Bog molitvi i skuze edne materé ne bi poslúho.

Iz življenja svéte Monike i svétoga Augustina vidimo, kak skrivne so bože poti, ka g. Bog dostakrát dopústi človeki dugo hoditi po grešni potáh, pa ga na slednje li nazáj k sebi pripela, naj spozna prle ono velko pravico, štero nam v svétom pismi sv. Düh naznanja: Da je vse na sveti nečimernost i práznost, zvün Bogá lübiti i njemi slúžiti.

Berdén Andráš.

Slovesnost v Črensovcih ob priliki desetletnice Marijinoga lista.

Od 8-ga do 16-ga decembra je v Črensovcih, kak lübléna Marijina pesem pravi »razsvetlena bila noč,« tmica greha se je ognola na té čas iz naše srdine, ár je Srce Marijino pošilalo svoje svetle i vroče tráke v naša srca i jih je segrevalo na lübézen do Boga.

Z genjenim srcom i suznimi očmi vzemem pero v roke, naj popišem to lübléno slovesnost slovenskoga lüdstva. Nepozabni občütki me obdájajo, v dühi na tom sveti malokda se prikázajočem plavam, pod plaščom Marijinim se čütim varno skritoga, iz pod šteroga se mi do dna düše mrzi med svét ne samo vöstopiti, nego niti glédati nej. Pri Mariji sem bio, pri Mariji smo bili dü-

hovniki slovenskoga ljudstva, pri Mariji je bilo slovensko ljudstvo. Njeni smo postali nepreklicno. K Jezušu smo prišli po Mariji, njega smo dobili, ž njim se tesno združili, da bi živeli v njem i živeli en popolen žitek.

Té misli me napunjavajo, mi srce raztegüjejo, dušona peroti püščajo, oči zarosijo, kda sem se nakano lülim naročnikom popisati slovesnost desetletnice Marijinoga lista. —

Pobožnost se je začela 8-ga decembra predpoldnom ob desetih, kda je Čačič Jožef namestnik fárni predgo meo od nevtepenoga poprijetja Bl. Dev. Marije. To je začeo stem, ka je razložo pobožnim poslušavcom spored cele pobožnosti i namen prvi, naime dužnost zahvalnosti do Prečiste Device Marije za miloščo, ka je pred desetimi leti dala Marijin list slovenskomi ljudstvi v toj fari do rok i neštete dare düševne tem fárnikom.

Po predgi je bila slovesna sveta meša z Najsvetejšim pred Marijinim oltárom za žive i pokojne pisatele, širitele, i naročnike Marijinoga lista vseh desetih let.

Vnedelo, 13-ga je bila slovesna svéta meša z Najsvetejšim za naročnike i širitele Marijinoga lista, ki so v boji i za zmágo naše vojske.

Delavne dnéve je pa služena zorjanska sveta meša za letošnje naročnike, pisatele i širitele Marijinoga lista tüdi pred Najsvetejšim.

Vse té svéte meše so služene pri krasno okinčanom Marijinom oltári z najvejšov slovesnostjov. Šošarska, sabolska, tkalečka, mlinarska cehska družba i bratovčina Živoga Rožnoga Venca sta z svojimi lampaši i dupleri vsele pot delali k Marijinomi oltári za lüblenoga Jezušu, ki je bio tá prenešeni. Pred Jezušom i za Jezušom je šlo dvanajset v belo oblečenih deklin z venci na glávi i z gorečimi svečami v roki.

To je melo sledéči pomen. V svétom písmi se čite od edne ženske, štera je v sunce oblečena, ma mesec pod svojimi nogami, na glávi pa nosi venec spleteni iz dvanajseterih zvezd. Tá žena je po razlaganji svete materecerkvi Prečista Devica Marija. V sunce je oblečena, ár je od Jezusa, večnoga sunca, od večne svetlosti oblečena v nevraženo, nevtepeno obleko, to je v miloščo brezgrešnoga poprijetja; mesec má pod nogámi, to je, ona ne pozna preminjávánja, kak mesec, ona je vsikdár rástla v milošči Božoj; zvezdatni venec pa pomeni diko njéno, štera jo obdá ravno za volo njénoga brezmažnoga poprijetja. Dvanajset je teh zvezd, ár dnanajset jákostih ali krepostih jo posebno odlikuje, štere shajajo ž njenoga nevtepenoga poprijétja.

Na spomin teh dvanajseterih njénih jákostih, štere je ona od Jezusa dobila, je šlo dvanajset deklinic pred Jezusom i za Jezusom. Zakaj pred njim i za njim? To je pomenilo dvojjo zavezo, ali teštament. Marijino nevtepeno poprijétje, njéne dvanajsetere jákosti izvirajoče iz toga poprijetja odkriva, razodeva naime tak stári, kak novi zakon. Da pred Jezusom, to je prle, kak je on na svet prišeo v človečoj podobi, i za Jezusom, to je potom ka se je včlovečo, je že nazveščeno Marijino nevtepeno poprijetje. Záto je šlo pred i za Najsvetejším vsele dvanajset deklin. Poštene so pa bile zbráne, štere čisto živéjo, po krčmáj ne hodijo, i majo Marijin list. I teliko je bilo teh poštenih deklin, ka smo je vse niti ne mogli v to čast sprejeti, ali Devica Marija tem vóostanim bo plačala namen, ka so štele pri njénom Jezusi dvoriti i slůžiti, kak da bi včinole. Veséli dokaz je to, ka keliko greha zabráni, keliko nedužnosti ohráni, keliko blaženstva správi Marijin list v tistih družinah, kde ga sprejmejo i pobožno čitéjo. Pred desetimi letami bi lahko na prste prečteli tiste dekle, štere so se po krčmah nej potepale, zdaj pa na stotine i na jezere se vkraj držijo od njih i živéjo čisto, pošteno

po vplivi Marijinoga lista. Hvala, jezero-jezerna bodi zato Prečistoj Devici Mariji!

Té deklice i kotrige imenüvanih družb so svetile pri celoj meši; vse vküp do sto oseb je povekšavalo nešte-tih vužganih sveč i viktorinskih lampašov svetlobo, naj düšice mislijo na tiste milošče, štere Bl. D. Marijo odli-kujejo i štere ona nam na tom i drügom sveti z obilnih svojih rok podelila bo, če ostanemo stanovitni v njénoj lübezni.

Po vsakoj teh svetih meš se je zmolila lepa molitev blaženoga Ludovika Grinjona »K Jezuší,« v šteroj smo milo prosili od njega njegovo lübleno mater, Prečisto Devico Marijo! Po tej molitvici sta pa zmoljevima dva očanaša i dve zdravimariji za navočnike Marijinoga lista i za zmago naše vojske. Po svetoj meši je lübléni Jezuš ravno tisti sprevod dobo nazaj k velikomi oltári, kak ga je meo iz njega k Marijanskomi.

Sv. obhajilo. Pri velikom oltári se je zdaj te há-pilo sveto ophajilo razdeljavati. Najoprvim so prečiščene v belo oblečene deklice. Marijo so dičile, njene dvanajsetere jákosti razodete v staroj i novoj zavezi so one odkrivale i v podobaj živih kazale; za té trüd njim Devica Marija dála svo-jega Jezúša. Srečne deklice! Zanimi se jepa drügo lüdstvo prečistilo vsigdar v vekšem številu, na vnoge stotine i jezere v celoj osmini. Sveto obhajilo so pa verniki darü-vali vu vseh osmih dnévah za vse verne düše v vicah, da bi té molile za naročnike Marijinoga lista i za zmágo naše vojske. — Lübléni naročniki, keliko sto ino stoje-zer düš je zdihávalo i milo prosilo za vas i za naše drage vojáke zahválno vsaki dén v toj osmini v trpe-čem ognji purgatoriuma, kda se je Jezúšovo najvetejše telo za njé darüvalo i njim olehšanje spravilo!

Tihe sv. meše. Poleg imenüvanih slovesnih meš se je v celoj osmini služila tudi vsaki den edna tiha za vse širitele Marijinoga lista i pisatele, v štero so se notrisklenoli tudi vsi naročniki i vsi naši vojake živi i pokojni z vsemi vernimi dušami vréd. Neštete milošče so tekale z teh svetih meš, i obhajil na nas i blažile naša srca, naše duše. Spoznao sem na sebi, odkrivao mi je drugi, z veseljom mi je razodeo te tretji, ka v toj osmini je ne meo moči hūdi dūh nad nami, da smo, čéravno obteršeni z delom, obrüjeni, ne naspáni, včasi niti nasičeni nej zadosta, premagali nepotrpežljivost i šli z lehkimi nogami naprej po poti popolnosti. Na celom narodi je bilo viditi nebesko navdūšenje. Peroti je mela vsaka duša i letela od zemle do nebe, do prestola Prečiste Device Marije, štera jo je v tej dnevaj k sebi stišnjeno držala, njoj k srci govorila, od nje hūdobno vkraj držala, njoj občütiti dala, ka nevkaljenoga, právoga veselja nega indri, nega v drugom, kak vu veri pravoj, štera nas vodi k Mariji, po Mariji pa k Jezuš.

* * *

Kinčenje cerkveno. Naj povem par reči tudi od kinčenja cerkvenoga. Maticerkev ne dopūsti, da bi se cerkvi z papirnatami ali platnenimi rožami kinčile. Ona žive rože zahteva. Ja kje je pa dobimo po toj strašnoj zimi? Lübezen je najdliva. Dobre duše so pred mrazom dolstrgale katarinščice, (štere, če se z dugimi petlikami trgajo, i v mrzlo vodo denejo, voda se pa vsaki teden ednok premine i petlike ali štinglči malo odrežejo, dugo stojijo na hladnom mesti, posebno če je svetlo, sunčevno), je čuvala, naj je morejo Mariji darüvati. Brale so vrle deklice meték, brščan, ciprusovo i dišečega pa navadnoga jaliča listje, pūšpeka i naplele teliko i tak lepe vence, da smo se jih komaj nagledali. Ž njimi smo pa ovili oltäre, podobe, obhajilni stol, predganico, spovednice,

pač celo cerkev, štero so dobri mladenci predtotoem dobro dolsprahšili, ščistili, dekile pa lepo goroprane. Zlatile so tudi pšenično, ovseno, rženo vlatovje i plele med vence, da se je tū pa tam zlata žetva kázala. — Lepa podoba dūhovne žetve, štero je Prečista Devica doloobrala z našega srčnoga pola v teh milostipunih dnevaj. Venec je kūšūvao tudi monstrancijo, prestol Jezušov v oltarskom svestvi, šteroga so splele dvakrat deviške roke. Daj njim Srce Jezušovo deviško stanovitnost v devištvi za té dár.

Posebno lepi je bio Marijin oltár i sledjen dén, na dén molbe nájlepši veliki oltár. Venci lūbleni so prepleli celo svetišče od večnoga posveta po širini i dužini. Zlati tabernakl v zelenom okviri je bio viditi kak vodnják na zelenom trávniki. I zaistino vodnják je bio naš tabernakl te dnéve, jezerne dūše so si prinjem žejo pogasile i se okrepile na nadalno potūvanje proti nebésom.

Večni posvet pomeni lūbézen, lūbézen večno Jezušovo v oltárskom Svestvi do nás. Venci zeleni pa vūpanje. Od večnoga posveta so se ovijali okrog svetišča, okrog oltára, ár je naše vūpanje vu večno lūbezen Jezušovoga Srca v oltarskom Svestvi vpleteno, po šterom se nanašamo na njegovo smilenje brezmejno i čakamo pláčo nebesko enkrát zadobiti. Okoli stopnic ali stub velikoga oltára se je tudi stiskavao ponizen vršcanov venec, kabi Jezuš i lūblénomi na molbo položenomi nekaj miloga pošepetno. Znete kaj? To njemi je pošepetno: Dober Jezuš, vsemogočni moj Stvoritel i Odkūpitelj, jas obdam tvoj oltár i dūhovnike prinjem klečeče, tebe moleče, Mariji se darūvajoče — ne raztrgaj té vezi, naj bodo oni zmérom tvoji po tvojoj najsvetejšoj materi i žnjimi celo slovensko lūdstvo.

* * *

Drūgi namen pobožnosti je bio prositi zmágo za našo vojsko. Prositi Prečisto Devico Marijo, naj zmaga

nás, ka bomo njéni, ka se ne navolimo simlenja skážuvati našim vojákom, naj zmága pri njih hűdobnoga dűha skűšavanje i je obderži čiste, junaške, ka obranijo mejé naše domovine, ka se krivoverski neprijatelj potere, Jezušova vera nazaj ožive, kde jo neprijatelj že tlači, naj zmaga ona svet, ka pride mir stálen, po šterom se bo pravica delila národom, ka bodo svi edni v lűbezni bratovskoj, naj zmága pri Marijinom listi i dosegne s postávlanjom cerkvi i samostana na čast svetoj Drűžini svoj namen popolnoma.

Té drűgi namen, to zmago Prečiste Device Marije je razložo popoldné ob petih Klekl Józef vrédnik Marijinoga lista.

*
*
*

Procesija. Po tom navuki je bila procesija zahvalna za dare po Mariji nam že skázane i prosilna za njéno popolno zmágo. Kaj lepšega i genlivejšega smo malokdaj pa lahko še nikdár nej doživeli.

Vršila se je v sledečem rédi. Domači dűhovniki so šli k Marijanskomi oltári po rédi že više opisanom i so tam začeli moliti lauretanske litanije. Po reči »Sveta Marija«, se je zdignila procesija. Cela cérkev, jezeri i jezeri si nažgéjo zdaj sveče, posebno naročniki Marijinoga lista, šesto deklin v belo oblečenih sprevaja Prečiste Device Marije krasno podobo, štero na tron zdignejo i drűijo prí celoj procesiji širitelje Marijinoga lista. Podobo pa neséjo štiri vrle dekličke iz hiš, kje májo Marijin list na prestoli, šteroga so v té namen tak lepo okinčile, ka je njuvo delo prí vseh, naj bole pa pri Mariji najšlo toplo zadovolščino.

Okoli prestola Marijinoga so šli i lűbleno podobo sprevájali, čistili z gorečimi svečami, z šopkom rožnatim na nádraj i z belim štárom okoli ram potegnjenim širitelje Marijinoga lista. Častno mesto pri Mariji so do-

bili, naj si zmislijo, ka je to čáka na ovom sveti tūdi, če trūd pa špote, štere včasi tūdi moro gorvzėti pri razdávanji lista, mirno prestanejo. Marija je v sojo bližino pūsti na ovom sveti, naj so samo stanovitni v svojem trūdapunom deli. Pred deklicami so šli moški, za njimi dūhovniki, za temi pa ženski spol. Ki pozna Črensovce, bo razumo velikansko razmerje té procesije. Zdignola se je pri Marijinom oltári i se sūkala mimo farofa po dugoj vulici do hiše vredništva Marijinoga lista, tū odnet pa na trg cerkveni; pa čeravno je cesta natlačena bila, vendar so ešče vsi nej z cérkvi prišli, kda so prvi že nazaj k nej se približali.

Noč je bila mirna, tiha, kak grob, ali bole rečeno, kak tista za Bogom najvėkša dūša v svojoj nevtepenosti i poniznosti, šteroj na čast smo posvėtili to pot, Prečista i Preblažena Devica Marija. Njena tihota je ládala v naravi, njėna slava i dika pa v naših srcaj, iz šterih je v pobožnih molitvah i pesmaj vrela, kipila proti nébi, napunjavajoč zrák, zdigávajoč se v dalne širine, v tūje krajine, da bi sprosila njeno pomoč vsem — našim drágim vojákom i drūgim vernim.

Vsi smo molili, vsi smo popevali; máli i veliki je nej poznao drūgoga imena kak Marija i nej drūge prošnje kak té: Marija pomágaj nam! Marija pomágaj nam!

Sūhoga oka je nej bilo med onimi, ki so prišli Marijo častit. Vsi smo se zaskuzili, vsi smo se genoli, vsi smo se nakanili, da živeti ščemo, živeti Mariji dopadliv žitek i zato smo si sveče vužgali, sveče, štere žitek pomenijo, sveče, štere bi kre Marije gorele i zgorele, naj nas opomenejo, ka bi mi svoj žitek tūdi kre Marije preživali, za njėno čast goreli i tūdi zgoreli.

Naročniki Marijinoga lista, pisatelj, širitelj njegovi, glédajte, kakša čústva srca je pognao Marijin list, kak blizi nas je k Mariji pripelao, oh ne ostavite, ne ostavite ga.

Procesije v osmini. Svetla je bila ta noč v Črenšovcih, svetle so pa bilé tudi duše to noč i celo osmino tū. Svetle, presvetlene od lūbezni Marijine, štera je navdūšila, da so spodobno procesijo vsaki dēn v celoj osmini z vsake vési dvakrat opravili. Prišli so z procesijov v cērkev i šli so z procesijov domo. Marijino presveto ime se je v njuva srca zaselilo i prikazūvalo se je v milih slovenskih pesmaj, gorečih molitvah dēn za dnévom. Gorečnost farnikov je pa páli vplivala na sosedne fare, — »Marijina deca smo tudi mi, njéni list hrani tudi nas že deset let, zakaj pa tudi mi ne bi zahvalni bili« — tak so si mislili i prav so si mislili i po tom mišljenji so se v procesije spravili pa prišli k nam iz Doljelendavske, Tūrniške pa Beltinske fare. Domači dūkovniki so romare večkrat tudi v cerkev sprevodili, naj je potrdijo v Marijinoj lūbezni. I te lepe, nepozábne procesije so rastle, ne, nej so rasle, gorele so. Ne zaman, ka so z gorečimi svečami bilé pelane, vužigale so dūšice nateliko da k sklepi, 15-ga decembra, pa je deževno, slabo vremen bilo, je že do 25 križov i podob bilo viditi v cerkvi, štere so romare v Črenšovce vodile.

— Moj Bog, če si zmislim na té velikanski narod, šteri je té dneve komaj pa niti vsigdar ne meo mesta v velikoj našoj cerkvi, te z zahvalnim srcom morem zdehnoti proti Tebi i praviti »Velika dela si včino po Mariji, ki si zmožen.«

* * *

Litanije so se začele po precesiji, ove dni pa po predgi z Svestvom. Najsvetejše se je v tistom redi sprevodilo k Marijinomi oltári i tū odnet nazaj k veliki, kak pri svetoj meši. Svetilo se je ednako. Po zvršenih lauretanskih litanijah se je opravila molitev blaženoga Ludovika Grinjona »k Mariji,« v šteroj smo jo prosili, naj nas za svoje robe vzeme popolnoma. Po njej sta se pa zmolila dva očanaša i dve zdravimarji za razširjenje

Marijine časti po dobrih spisah i za zmago naše vojske, končno pa »Angel Gospodov.«

Po tej molitvi i po doblenom blagoslovi z Najsvetejšim se je ljudstvo v procesije spravilo i tak šlo na svoj dom v slabo pot, v velikom blatu s tem prepričanjem veselo i radostno, ka je velika dika za Marijo na tom sveti kakšo težavo prestáti.

* * *

Predge. I to je tak trpelo celo osmino, samo predge so držali vseli drugi gospodje.

V sredo, 9-ga Faflik Ferenc kaplan z Turnišča, je govorio od grozovitosti boja i pomoči Marijine v njem, zlasti po Marijinom listi dáne.

V četrtek, 10-ga, Kūhar Štefan, namestnik farni iz Beltinec od toga, kaj je ešče nej pravo v česčenji Marijinom pri slovenskom ljudstvu i kak se more častiti nevtepeno poprijétje Marijino prav.

V pétek, 11-ga, Berdén Andraš kaplan z Beltinec od Marije Pomočnice, posebno kak je pomagala krščanskim vojákom.

V soboto, 12-ga, Lejko Štefan kaplan z Beltinec, od Marije, kak naše matere, od Jezusa nam na smrtnoj njegovoj vūri zročene.

V nedelo, 13-ga, Horvat Jožef plebánoš z Martjánec, od toga, kak časti naše slovensko ljudstvo Marijo i kaj moremo včiniti, ka jo spoznajo tüdi naši bratje ki so druge vere i je nemajo.

V pondelek 14-ga Sakovič Jožef plebanoš z Turnišča od dobroga i slaboga tiska, i od dužnosti krščenikov proti njima.

V tork, 15-ga Bašša Ivan, plebanoš z Bogojine, od Marijinoga ográčka, od Marijinoga lista.

Vse té predge obširnej so niže popisane i objávlene v našem listi. Tü je samo omenime.

* * *

Sledjén dén, 15-ga decembra v tork, je svéta meša bila služena tak slovesno, kak ove dneve, razloček od navadne pobožnosti je samo za odvečera bio pri sklepi.

Ob treh popoldné se je začela pobožnost z predgov. Procesije so v dugi vrstaj zmérom šlé od dvéj, pa li sta dvé ešče komaj v začetki pred prišle v cerkev, štera je bila nabita nateliko z lüdmi, da se je mesto okoli velikoga oltára i ešče v segeštiji zaleгло.

* * *

Marija se prenesé k velikomi oltári. Po dokončanoj predgi je podoba Marijina nešena k velikomi oltári i je postávljena pod večni posvet, obrnjena z obrazom proti tabernakl z rokámi pa na molbe sklenjenimi : Širitelje Marijinoga lista so kre podobe z gorečimi svečami stražo časno opravljali, kda so jo dühovniki sprevájali od Marijanskoga oltára k velikomi, med potjov je pa lepa Marijana pesem donela, kak pri celoj pobožnosti je popevka lübljena, lepa, na pobožnost nadigavajoča bila.

* * *

Molba. Domači plebanoš zdaj na molbo položijo Najsvetejše oltársko Svestvo. V cérkvi zavláda grobna tišina. Vsako oko je v Jezusa pod beli krüh skritoga oprto. Z predganice se pa milo glasi zmes-zmes pobüdenje vere, vüpanja, lübézni, žalüvanja, zahvalnosti, štere jákosti verno lüdstvo v tihoti pobüdjava v svojem srci dale po govorniki, Bašša Ivani. Vse se pa vrši z Marijov. Njéna podoba je tam v znamenje, ka ona v nébi z nami moli. Genlivejšega prizora sem ešče v svojem življenji ne vido.

Dühovniki oblečeni v belo robačo, Marijinoga lista naročniki klečéč kre dvá krája podobe Marijine z gorečimi svečami, na sredi med njimi pa podoba Prečiste Device na krasnom troni, za njov 24 deklin v belo oblečenih z gorečimi svečami, za témi pa družbe z pos-

vetom segajoč do Marijanskoga oltára — jezeri verniki mirno stojéč, ár je klečati nemogoče bilo i vsi glédajoč z Marijov na Jezusa na molbo izpostávenoga i ga verno moleč — oh vse to bi ešče z kamna stiskalo skuze, ne ka bi človečega ne omehčilo.

Nikdár sem ešče tak genlive molbe Najsvetejšega nej doživo, pa sem jezere ino jezere vüre že klečao pred svojim Gospodom i ga molo. Falila mi je Marija. — Zdaj je živo pred mani bila, njena podoba jo je tak živo predstavljala, kak da bi zaistino v svojoj sredini vidili Prečisto Devico i ž njov molbo oprávlali.

Pa tüdi lahko trdim, ka je ona med nami bila, lahko trdim, ka je z nami molila i lahko trdim kaj je našo molbo podpirala i spolnila, kak nebi, ve smo njo na to prosili i v té namen njeno podobo pred Jezusa postavili. K Jezusi pa Marijo zvati je ne mogoče brez toga, da nebi z nami šla.

Verne düšice, bodite zato prepričane, da ste zaistino z Marijov Jezusa molile, i je ravno zato vaša molba veliko vredna, jako zaslužna bila, što zna, če nej vsem za večno življenje, ki ste jo z dobrim namenom oprávlali. Jaz konči sem toga vüpanja, ka mi vsi, ki smo tam z dobrim namenom bili i ki so z nami konči v dühi združeni bili, zato ka so zadržáni bili k nam priti pravim, jas se vüпам, ka bomo mogli z Marijínov pomočjov mi vsi premagati greh, obládati večno smrt, dobiti korono nevsehnivo. Jaz se vüпам, ka smo dobili milost zmage nad hüdim dühom, ki smo to pobožnost verno spunili, ár smo stanovitno prosili Prečisto Devico Marijo z spominom na njeno nevtepeno poprijétje, po šterom jedino dober Bog dnes dén velike čüde dela v Lourdesi.

* * *

Darüvali smo se popolnoma Mariji. Po molbi sta Čačič Jožef pleb. domači i Klekl Jožef vrédnik Mariji-

noga lista zdignola podobi Prečiste Device Marije na veliki oltár pod Najsvetejšega.

Začelo se je darüvanje, po šterom se je cela cerkev posvetila Mariji. Zvün imenüvaniva dühovnika so se ešče Vugrinčič Boldžiar, bivši pleb. čerensovski, Sakovič Jožef pleb. türjanski, Faflík Ferenc kaplán türjanski, Berdén Andraš i Lejkó Štefan kaplana beltinskiva, z gorečimi svečami klečeč darüvali Prečistoj Materi po posvetitvi spisanoj od blaženoga Ludovika Grinjona, štero je cela cérkev za dühovniki z pobožnim srcom opravila. Marijini smo tak postali vsi dühovniki i verniki. Marijin list je svoj namen dosešno, za volo šteroga je na svetlo dáni bio. Mati Boža je dobila, kaj je želela, düše slovenskih dühovnikov i slovenskoga lüdstva.

Z veselim srcom pišem to, v šterom gojim to najtrdnejše vüpanje tüdi, ka mo čütili vsi, ki smo se z celoga srca Mariji darüvali, posebno njéno pomoč i obrambo. Vüpao bi prisego döldjáti, ka tak bode, zato ka sem sám na sebi skušao to že, i vido pri drüghih, kak je zahvalna Prečista Devica do onih, ki se njej zevsema prekdájo.

* * *

Litánije i Te Deum. Po darüvanji so se zmolile, kak v celoj osmini litanije lanretanske. Po litanijah se je pa opravila zahvalna pobožnost: Te Deum laudamus — Tebe Bog mi hvalimo, podelo se je blagoslov z Najsvetejšim i Jezus se je nazaj shrano v tabernakl, i vüпам se, ka z veselim srcom, ár je jezere vido pred sebov v právoj pobožnosti, ár je jezere vido prav častiti njegovo Prečisto Mater.

* * *

Slovo. Konec jemlé pobožnost. Srce se lüdstvi zača krčiti, štero se v bridki joč püsti, kda dühovniki i širitelje Marijinoga lista z gorečimi svečami sprevodijo podobo

Brezmadežne Device nazaj na njeno mesto, k Marijanskomi oltári.

Pridoč pred oltár béltinskiva gospoda kaplana zdigneta podobo iz prestola i jo položita v stáro mesto, vu votlino Marijinoga oltára. Na predganci se pa prikaže nato Čačič Jožef, domači plebanoš i z sledečimi rečmi vzeme slovo od pobožnosti :

Drági bratji po Kristuši! lübléni vküpsprávléni

Krščeniki!

Naša slovesnost konec jemlé. Prišla je vóra ločitve. Slovo moremo vzeti od té nam tak dráge pobožnosti i se podati nazaj na pole vsakdanešnjega opravila.

Prle pa, kak bi to včínili, morem kak ravnitel té fare se z celim srcom zahvaliti do mnogih, mnogih jezerih düš, štere so v teh dnévaj k nam prihájale i svečanost našo z svojov pobožnostjov podigávale.

Srčna hvala naj bo v prvoj vrsti mojim drágim bratom po Kristuši, lüblénim dühovnikom za tiste goreče govore, z šterimi so moje i drüge fárnike na lübézen do Prečiste Device Marije pobüdjávali. Marija njim naj bo plača za trüd! Njeni naj bodo popolnoma na tom i ovom sveti.

Hvala naj bo mojim dobrim fárnikom za vse trüde pri toj pobožnosti dobrinešene, posebno za kinčenjé i čiščenje cérkve i lepe procesije. Želem vam iz zahvalnosti, da bi prišli vsi v družbo Marijino nebesko ednok zato.

Hvala naj bo zvünskim fárnikom, ki so iz daleka hodili k nam pobožnost podigávat i nam pomágat dobro častiti i prav prositi Brez Greha Poprijéto Devico Marijo pomoči za sébe, za naročnike Marijinoga lista i naše vojáke. To vam prosim za vašo lübézen, da bi ostali vsigdar v lübézni maternoj Prečiste Device Marije.

K Mariji smo prišli, Marijini smo postali. Po njej pa Jezusa naj dobimo, želem vsem, bližnjim i dalešnjim iz celoga srca. — Ali od Marije se ločiti tüdi moremo. Tü povržemo njeno milo podobo. Odtrgali se bomo od njé, ki nam je mati, mi, ki smo njéna deca. Tužno je to našemi srci. Tak smo se dobro té dnéve tü čütili, tak krátki so

nam bili. Kak ne bi! Ve smo celi osem dni od svoje dobre nebeske matere čüli samo. Jokali smo od radosti kelikokrat; tak smo čütili večkrät, ka smo v nébi že, — zdaj pa konec je našemi blažensti. Ostavimo te ljublena mati nebeska, ali ti predräga naša mati, jočiš te prosimo, ti pa nikdär, — nikdär ne ostavi nas. Amen!

Po tom lepom govori, pri šterom je oko ne süho ostalo, se je vso lüdstvo obrnoli proti Marijinoj podobi, dühovniki pa pokleknili pred njo.

Zadoni pesem za slovo. Starinska lepa slovenska: »O Marija, naša mati, mi sem k tebi prišli smi.«

Vsako srce je raztégnjeno, vsaka düša je podignjena, vsa čütila so napunjena z milov prošnjov odpevka pesmi: »O Marija, ne zapüsti nas, sliši naše prošnje mili gläs, o Marija, o Marija!«

Pesem doni, z očih rosi, srca so puna z lübeznost-jov do Marije, vse je genjeno, vsaka düša je obrnjena proti nebesom, vse posvetne žele so preminole iz njé, edna je samo ostala v njej, edna mila, edna vroča: O Marija, ne zapüsti nas, sliši naše prošnje mili glas, o Marija, o Marija!«

* * *

Odhod domo. Správla se vse na pot, odmoli se »Angel Gospodov,« na zvona pozdrav se vküpzberé ta jezerna vnožina, zavije se v procesije i ide vsaka proti svojoj vési popevajoč Marijine pesmi z gorečimi svečami. Noč je bila čarna, temna, bele so pa bile düše, štere so v njej Marijo slavile. I kak so se z gorečimi svečami, v belom obleči i zelenimi venci na glavi, odtrgävale od cerkvi i šle vsaka v svoj kráj, se je zdelo, kak da bi dühovi bili prišli iz ovoga sveta zemläne včit, kak naj častijo Prečisto Devico Marijo.

I čerávno so mrtelni lüdjé bili to, düh je pa vendar z ovoga sveta bio, šteri je je napunjávao pri toj pobožnosti. Marijin düh je bio v njih, je bio v nas, šteri naj

nikdár ne bi mino iz srca našega, šteri naj bi vreden bio zadobiti, kaj so prosili ž njim verniki vreli, kda so domo pridoč, eden od ovoga se ločili: »Marija naj bo z vami, Marija naj vas čuva!« je srčna moja žela. Srčno želem i prosim ponizno, Prečista Devica Marija, naš slovenski národ naj vsigdár bo vreden tvojega varstva i tvoje obrambe.

* * *

Spomin pokojnih naročnikov Marijinoga lista i pokojnih vojakov. Namenili smo na pokopališče iti z procesijov i tam moliti za pokojne naročnike i vojáke, tam odnet pa romare vsakoga na en falat od cerkvi sprevoditi. Ali slabo vremen, pa ta okolščina, ka so se dühovniki za volo adventske spovedi mogli vsi domo paščiti, je zabranila procesijo. V cerkvi so zato opravlene molitve za pokojne naročnike i vojáke, slednjen den, v osmini pa sv. meše.

* * *

Zahvala vrednikova. Večerjo krátko opravivši na domi vredništva Marijinoga lista dühovniki, se vrédnik s temi rečmi zahvali njim za njihove trüde: Predrági bratje! V toj pobožnosti ste se večkrat spomenili z moje slabe osebe, ki sem list pred desetimi letami na svetlo dao. Hvala na vašem spoznanji, ali dovolite mi, ka jaz zezávavši se na reči svetoga pisma »Slabe je odebrao Bog na sveti, naj mogočne osramoti,« morem odkriti, ka sem jaz samo slaba, potrta škér bio v Božih rokáh, z šterov bi On ne mogeo nikaj doprinesti, če vi, drági bratje, ne bi širili lista, ne bi v njega pisali, ne bi telikajše trüde ž njim meli. Posebno če ne bi ga za časa mojega močnoga betega, ti Ivan, drági brat, tak lepo vrejšvao i z kalendarom dodánim ne bi stalen fundament njemi napravó. — Pa tá pobožnost se nam tüdi ne bi bila posrečila, če bi vi, drági bratje, mene ne bi bili podpirali z

zvünrednim trüdom v tom delapunom adventi. Iz celoga srca vam ščem zahvalen biti za vaše trüde. Nikdár ne pozabim vaše dobrote, ka ste meni grešniki pomagali doseči spunitév Marijinoga namena: njéne časti razširitev med slovenskim lüdstvom. Obečam vam, ka včiniim vse, kaj li morem za vás, iz zahvalnosti. Molo i proso bom za vas, kak dugo bom živ, posebno pa radovolno bom prenašao svoje trplenje za vas, naj vsi dobite miloščo srečne zadnje vüre, naj vsem Marija zatisne oči na večno življenje.«

Bašša Ivan, bogojanski plebanoš je pa pozdravo domačega plebanoša Čačič Jožefa, ki je to veliko skrb omsednévne pobožnosti radovolno iz lübézni do Marije na sébe vzeo i Luthar Štefana vučitelja, dočasnoga kántora, ki je z velikim trüdom obnašao dužnost cerkvenoga pesmivoditelja i z lepimi pesmami geno teliko jezero düš. Marija naj obema — veli — plača trüd.

Naslednje se je spomeno vrednik Marijinoga lista iz slovenskoga lüdstva, štero je v teh dnévah pokazalo svojo lübézen do Bogá, do sébé i domovine i njemi žele, naj v toj lübézni pod Marijinov obrambo do konca sveta ostáne v svojem milom maternom jeziki.

* * *

Od kod so nas pohájali? Zvün sosednih fár, ešče iz sobočke, bogojanske, tišinske, iz večih fár z Medjimurja i Štajarskoga. Gučao sem z romarom, ki je pét vür daleč prišeo iz Štajarskoga se vdeležit naše pobožnosti i z nami prosit Marijo, Patrono Vogrskoga, za zmágo.

* * *

Vremen je bilo vceloj osmini mlačno, lübléno, kak sama pobožnost. Slednjen den je zmes kaj šlo i večér je rosila megla. Dež se je samo te hapo levati, kda je vse

minolo. Hvala za to dobroto Prečistoj Devici Mariji. — Dekle so si gučale, kak je pobožnost minola, včasi je bole mrzlo grátalo. I zaistino tak je bilo. V celoj osmini so se lahko naslabi oblačile v belo obleko, tak prijetno vremen je bilo brez snega, brez mraza. Pot je toti blatna, težávna bila, ali to je ne oviralo pobožnosti, to je nikoga ne doma zadržalo. Dvakrat na dén je tlačilo ljudstvo sem — tam veliko blato i si služilo doli vnoge-vnoge kaštige za grehè. To je bilo pravo, istinsko romanje.

* * *

Nesreča se v celoj osmini v celoj fari ne zgodila. V cérkvi je ja steska velika bila i smo mogli pres-táti veliko, neznosno vročino, včasi nam što na nogo stopo, ali so nas dale porinoli, včasi je komi húdo túdi grátalo i je omedlo, ali nesreče, kvára nikšega ne bilo, pa na jezere sveč je zgorelo v tej dnévaj pri toj pobož-nosti. Hvala za to prečistoj Devici Mariji.

* * *

Decembra 16-ga, v sredo je bilo sküпно sveto obhajilo za razširjávanje Marijine časti med slovenskim ljudstvom. Najpred je bila slovesna sveta meša pred Naj-svetejšim za cehsko družbo i tretjerednike. Pri meši so svetile kotrige cehske družbe i osemnajset v belo oble-čenih dekel z tretjega réda z venci na glávi. Po meši je bio navuk za pripravo k sküpnomi svetomi obhajili, šte-roga je držao Klekl Jožef, vrednik Marijinoga lista. Navuk njegov se etak glasio:

Jezus je pravo, ka je on „Živi krüh.“ (Ján. VI. 35.) Čüdna reč, ka bi krüh oživetí mogo. Pa je tak. Bog je pravo to reč, i zato kakstéč je čüdna, vendar je istinska. Živi krüh je Jezuš zato, ka sam žive pod podobov krüha i žitek da tistim, ki té krüh vživajo.

Té krüh pa Marija má prisebi. Gladili so té krüh bethlehemski pastérje i najšli so ga pri Mariji v jaslicaj;

ves Jeruzalem so gorvdarili modri od sunčenoga shoda, da bi nasitili s tistim krühom pravice svojo dūšo, šteroga njim je zvezda na nébi kazala, i najšli so ga v naročji Marijinom v Betlehemi; celi svet je onemogo pod težinov greha i gda ga ofriši tekoča krv iz živoga krüha, Marija je tam pod križom — njéna je tá daritev, je té krüh živi. Ona je tüdi tista, štera v grob položi krüh življenja. Grob i življenje — kak nasprotne reči! Pa keliko rahločütečih src je li bilo na sveti, vsa so čütila pri sebi i vživala sad toga tihoga groba, te živi krüh . . . grob Jezušov je naš tabernakl. I če je te Marija položila v njega svojega Jezüsa, mislite, ka ne podpira tüdi ona zdaj dühovnikove roke, gda podigne i v grob, v tabernakl skrije on telo njenoga Jezüsa kak hrano vernih dūšic za večno življenje? Če je sveta meša, oltársko svestvo, ponávlanje Jezüsove križne smrti — pa nas vera to držati pod smrtnim grehom veže — te se ponovi tüdi Marijino djánje okol križne smrti Jezüsove doprinešeno. Ponovi se njena lübézen, njéna žrtev, njena daritev popolnoma zdrüžena z Jezüšovov. Jezüš pod podobov krüha je tak njéni. Njej sliši, kak je slišo na križi viséč. Njo moremo zato prositi, če ščémo njega zadobiti. Z Marijov se moremo pripravlati za sveto obhajilo, če ščémo vredno i z velikim düševnim haskom se prečistiti. Njo moremo prositi, kak dete svojo zemelsko mater: mati, daj mi krüh! Nebeska mati daj mi krüh, daj mi živi krüh, daj mi svojega Jezüsa, ka bom zadobo ž njim večno življenje. I tá dobra mati bo nas poslühnola, zato ka smo mi včeraj popolnoma njéni postali. Bo nas poslühnola, dala nam bo Jezüsa, živi krüh i ž njim miloščo, ka življenja svoje düše po smrtnom grehi ne zgübiamo več.

Ž njov se pripravljajmo zato za sveto obhajilo. Ona naj bo v našoj srdini. Ona naj bo odjemálka naših prošenj, ona naj spopolni naše slabosti i nepopolnosti i nadomesti našo mrzloto z svojov gorečnostjov, ka to sveto oohajilo bo sadanosno na stanovitnost v dobrom.

Poklekните zato verne düšice vse, sklenite roke, gledajte na oltár pa pravite glasno za menov trikrat vsaki zdihláj:

Devica Marija jaz verjem, ka je tvoj Jezus tü v oltárskom svestvi nazoč, molim ga z globokov poniznostjov! Devica Marija vüпам se, ka me tvoj Jezüš ne ostávi!

Marijin sin, lübléni Jezüš, ki tü pred menov prebivaš

v oltárskom svestvi, ljubim te z celoga srca! Ljubim te z cele duše! Ljubim te z cele pameti! Ljubim te ze vse moči svoje!

Devica Marija, jaz sem mnogokrat razžalo tvojega Jezusa! Žao mi je za to z potrtega srca!

Devica Marija, jočič ti obečam, ka raj merjem, kak sám rad z tem najmenjšim grehom tvojega Jezusa več razžalim!

Devica Marija, tebi darujem to sveto obhajilo za razsirjenje tvoje časti med slovenci.

Devica Marija, daj mi svojega Jezusa!

Devica Marija i sveti Jožef, pelajta me k Jezusi!

Jezuš hodi k meni, preveč te želem!

Jezuš idem! Jezuš hodi!

Devica Marija, idem k tvojemi Jezusi!

Po obhajili pa ostanite ešče četrt vüre tü v cerkvi pa se zahvalte za veliko miloščo svetoga obhajila i prosite vnoga-vnoga od Jezusa, ki vam v srci prebiva, po njegovej Presvetoj Materi. Prosite za vašega duhovnoga pastéra, naj te ž njim ednoga duha v Mariji, prosite za njega iz zahvalnoga srca, ka vam je tak lepo pobožnost dao opraviti i po njej k Mariji priti. Jaz tüdi od svoje stráni za to njegovo dobrote se njemi tü pred vsemi vami iz dna srca zahvalim i ga z celov dušov zročim v Marijino obrambo. Molite tüdi za méne, vas ponízno, prosim, ka bom z cele moči znao Marijino čast širiti, dokeč bom živ. Prosite za vašega stároga plivanoša, prosite za duhovnike, ki so vam v teh dnévah tü glasili Bože reči i za vse duhovnike. Najbole pa sklenite v svoje mile prošnje naše vojake, ki tak jáko-jáko potrebüjejo pri sebi materinsko ljubézen.

Ne dugo je mirao v tujini eden voják, i slednja reč njemi je bila: ljublena moja mati. Mater je k sebi zvao. Pa matere ne morejo tá za svojimi sinami, ka bi je tolažile, ka bi njim dvorile, ka bi njim slednje žele spunile, oči zatisnole. Marija pa more tá. Prosite zato verne, dráge duše za vojáke, naj se njim skaže Marija za dobro mater, naj je obdá z materinskov ljubéznostjov v trpljenji, v boji, posebno pa na smrtnom boji, kda do njim potrte oči kre sêbe ljubléno mater iskale, kda do njim vmirajoča vüsta materno imé šepetala, ka v njej najdejo svojo ljubléno, drágo mater. — Amen.

Po navuki sta domači plivanoš i vrédnik Marijinoga lista prečistila veliko vnožino, štera je zbrano ostála potom vtoplena v tího zahvolno molitev ešče dugo-dugo v cérkvi pri Jezuší.

* * *

Konec pobožnosti. Prišeo sem k konci naše pobožnosti. Sklenem popis njéni. Odpüstim neprijátelom, ki so nam jo šteli pokvariti, a ne so pa mogli nikaj dopri-
nesti. Zahvalim se pa vsem, ki so nam pozdrave poslali k slovesnosti i ki so se trüdili i molili za njéni uspeh.
— V Marijino materno srcé zročim naše sovražnike i prosim smilenje za njé; sem položim túdi naše vse dobrotnike i prosim stanovitnost za njé! Vsem pa iz srca želem, naj Marijini bodo popolnoma, i naj Marija popolnoma njuva bo. Naslednje pa ešče ednok na Marijin smilen obraz vržem svoje suzne oči, si pred svoj düh postavim vse dūše, štere so se vdeležile naše pobožnosti i nad vse razpreštem peroti svoje lūbézni pa milo prosim za njé:

O Marija, ne zapūsti nas!
Sliši naše prošnje mili glas,
O Marija! O Marija!

Vrédnik Marijinoga lista.

Govor Čačič Jožefa, namestnika farnoga Črensovskoga, držani dec. 8-ga predpoldnom.

„Zdrava bodi, milosti puna, Gospod je z tebov.“ (Luk. 1.)

Dr. Kr!

Marija je milošče puna, nam pravi Bog. Puno je tam, kde ne fali. Nej je falilo pri njej nikaj od Božega darū. Vsi boži dari so jo kinčali, nieden njoj ne menjkao.

Posebno se je pa sveto na njej dar brezgrešnosti že v prvom hipi njenoga življenja. Brez greha je bila spočeta ali poprijeta. Nišče drugi nej, jedino ona. To sveti dnes maticerkev, to obhaja celi svet, to posebno naša fara. Deset let je minolo tistomi dogodki, ka se je po celom sveti obslužavala desétletnica vrske resnice, ka je Marija brez greha bila poprijeta. Desét let je že, ka je ta slavna fara napravila slovesnost na čast Prečistoj Devici, kak malo gde po sveti. Noč i den molba, pesmi, procesije den na dnevom, obhajila brez računa, sprejemanje svetinjc nevtepenoga poprijeta od cele velikanske fare, posebno pa na svetlo davanje Marijino čast širečega lista mesečnoga. Vnogi so zaspali že, ki so tistikrat slavili Marijo; oni njo v vnebi hálijo za dane njim dobrote, mi smo pa na zemli dužni to včiniti. Nedopovedano milošč je rodio Marijin list v preminoli deseti letaj; milošče pred desetimi leti na to faro i lüdstvo spadajoče so vnogo sadü prinesle i dozoro se je te pri vnogih, ki so ostali po Mariji stanovitni v dobröm. Zato, düšice, zahvalni moremo biti. Keliki z med vas bi bili ostali v grehaj, či bi slavnost vašá Marije ne na smilenje genola, keliki bi ešče blodili, zdaj pa vživajo mir v srci i so gostje vsakdenešnji Marijinoga Sinü pri sv. obhajili. Vsa hvala zato Mariji ide! Jaz, kak vaš dühoven pastér, spoznam vašo dužnost zahvalnosti do Prečiste Device Marije i vam ponüdim priliko, da jo verno lahko spunite. Ošem dni bo vsaki den zorjanska sv. meša z Svestvom, za odvečara ob petih a navuk i litanije z Svestvom za hvalodavanje velikih Marijinih dobrot. Prosili pa bomo tüdi prečisto Devico Marijo, naj podpira naše vojake, da zmagajo neprijatela, nam rešijo dom, obvarjejo vero i Jezusa tak odičijo. Prihajajte verni farniki k toj pobožnosti Napunite cerkev, kak ste jo pred desetimi leti napunili. Mile vaše pesmi naj pa zadonijo, pobožne molitve naj pá zki-pijo vam iz srca na čast Prečistoj Devici Mariji.

Vidim napisek na Marijinom oltari: Čiste dekcle Prečistoj Materi. Pred desétini leti so čiste, poštene dekcle plele vence njej na čast, se vrstile kre njé, tak bodi i zdaj. Iz hiš, štere majo Marijin list, naj pridejo poštene dekcle, štere po krčmaj ne hodijo z venci na glavi vsako jütro k meši, večer pa k večernici svetit. Dvanajset jih bo šlo pred Svestvom, dvanajset pa za svestvom, kaj pomeni tisti dvanajset zvezd, štere Prečista Devica Marija na glavi v svojoj koroni nosi i štere pomenijo njene dvanajsetere jakosti izvirajoče ž njenoga brezgrehšnoga poprijetja. To njeo proprijetje nevtepeno je pa odkrito tak v starom, kak v novom zakoni, to je pred Jezušovim prihodom i za njim, zato pred i za Jezušom se pokaže 12 devic z svečami, meni se pa naloži dužnost naj vam govorim od oni svedočile, štere odkrivajo i presvetljujejo Marijino nevtepeno poprijetje 1) staroga zakona, i 2) z novoga teštamenta. Glejmo dnes to prvo. a) Bog oznanja že v raji; b) odkriva po Salamoni, i c) po Izaija proroki Marijino nevtepeno poprijetje. Glejmo te tvoje dokaze. Prečista Devica nam pa naj bo na pomoč, da nam te reči do dna srca segnejo, v njem obüdijo veliko poštüvanje do nje do smrti naše, v toj lüblenoj osmini pa gorečo i žarečo pobožnost i lübav do njé.

Kak znamo iz sv. pisma, Bog je v raji obečao Odküpitelja teda, kda je oznano prvim roditelom kaštigo za greh. Bog je naimre etak pravo kači: »Nepriatelstvo posejam med tehom i med ženov, med semenom tvojim i med semenom njénim, i ona ti bo raztlačila glavo«. (Gen. 3, 15.) To pa pomeni: Zdaj, oh šatan, si zmagao ti nad ženov i njeni narod ostane zaistino v tvojoj moči, ali ona drüga žena, štera bo dana sveti, bo zdrobila tvojo moč. Ta drüga žena je bila Prečista D. Maria.

Tak se glasi prva oblüba Odküpitelja. Ta oblüba Odküpitelja pa stoji v oblübi Prečiste D. Marije. In zdaj se spomnite podobe, štero ste vidili že telikokrat: Devica,

stoječa na zemelskoj krogli, okoli štere se zavija kača; Devica pa njoj na glavi stoji. To je najstarejša podoba, tak stara skoro, kak svet. Bog jo je naslikao v zarji nad rajom in nigdar ne več preminola iz spomina človečega naroda. Očak Abraham je slišao od nje od svojih prednikov in jo je kak dragoceni spomin izročio svojim potomcom — izraelskomi ljudstvi. Mojzeš jo je zapisao prvi v sv. Pismo.

Kak iskrica pod pepelom se žari, živela je podoba Prečiste D. Marije v židovskom ljudstvi. V dobi Šalamonovoj je ta iskrica že goreči ogen. Zaprva tiho premišljuje po navadi očakov: »Gospod me je meo v začetki mojih potov«. (Prov. 8, 22.) t. j. nigdar ne sam bila pod oblastjov šatanovov, tudi tisti greh, šteri je delež vsakoga človeka po Adami i Evi, tudi te greh je ostao daleč od mene! I kda si tak tiho premišlavlje na ednok glasno gorskriči: »Kak lilija med trnjom, takša je moja prijateljica med hčerami«! (Cant. 2, 2.) »Čisto lepa si, prijateljica moja, čisto lepa si, i vtepenosti ne na tebi«. (Cant, 4, 7.)

Šalamon je že čisto lepo vido mater Odküpitelovo. V tom zamaknjenji jo gleda (Cant. 3, 6.), *kda pravi:

»Što je tá, što, štera izhaja iz püščava? Što je tá lübezniva, veličastna gospa? Čista svetlost se blišči v njéni očih, sunčeni traki obdajojo njeno telo, korona iz zvezd diči njeno glavo!

Tak jo je gledao v proroškom dühi Šalamon.

In 200 let sledkar stoji pred nami postava Izaija proroka sedečega na sredi svojega žalostnoga židovskoga ljudstva. Vse hrepenenje teh pobožni ide na obečanoga Odküpitela, ki se má roditi iz pokolenja Abrahama i Davida i po šterom bodo blagoslovljeni vsi narodi zemle! Brez števila ponavljajo molitev: »Oh nebesa, rosite ga! Oblaki dežüjte Pravičnoga! Zemla naj se odpre i naj da iz sebe rasti Odküpitela«! (Izai, 45, 18.) V zbori pa se oglasi votli glas proroka: »Glejte, Devica bo spočela i

rodila bo Sinū i njegovo imé bo Emanuel t. j. Bog z nami! (Izai 7, 14.)

Ka so oznanjvali zameknjeni proroki, to je jezero-krat odmevalo v srci vernoga izvoljenoga ljudstva židovskega. Posebno se je odlikovao ženski spol. Slava židovskega ljudstva so ešče dnesden svete žene staroga zakona. Rut, žena Bozova, — Rebeka Izakova, — Rá-hela, mati Jakopovih sinov, — vsaka je želéla postati predkep Prečiste D. Marije, vse so želéle k njej spodobne biti. — Ana, mati Šamuel proroka, moli v cerkvi, moli tak goreče, ka joj telo odréveni i samo vüsta se njoj giblejó. Mimoidoči višnji dühovnlk jo »za pijano ma« (1. Reg. 1, 13). Ja, pijana je bila od neskončanoga hrepenenja za odrešenje izraelskoga ljudstva po nevtepenoj D. Mariji.

Posebni predpodobi sta pa Marijini: Juditha in kralica Ester. — Assirijanski kral je poslao veliko vojsko, ka bi pod svojo oblast spravo židovsko kraljestvo. Assirski vojvoda, Holoferneš je že več mest osvojo i nesmileno spomoro njihove stanovnike. Prišeó je tüdi pred varaš Betulio i ga je okoli zeo z svojim šeregóm. Tü je živela sveta žena Juditha. Bila jako lepa, mož njoj je veliko bogatstvo nihao i vnogo službenikov i nosila je okoli svojega ledevja spokorno obleko, postila se je više dni svojega šivljenja, zvün sobote in svetkov hiše izraelske. Ali to je bila njena najveksa lepota, ka je bila jáko bogaboječa i čistoga srca i nišče ne bio, ki bi se vüpao od nje samo edno slabo reč praviü. Ta žena brez vtepenosti je bila rešitev svojega varaša. Sama z svojov službenicov se poda junaško v protivnika tábor, odseče glavo pijanomi vojvodi, jo prinese k svojim v varaš i pravi: »Glejte, tü je glava Holoferneša; zdaj pa primte za orožje in vojsküjte se kak junaki!« (Judit 14, 2.)

Čúdivitne reči! Kák da bi kričala Prečista D. Marija obvüpajočim narodom: »Glejte glavo kače — tü je

pod mojimi nogami! Batrivnost! Naše odrešenje se bliža! — Sovražnik je bio zmagan i dežela rešena. Z veseljem puni so vsi stanovniki varaša, prišeo je i višnji duhovnik Joakim iz Jeruzalema in ednoglasno slavi vse Judito, rekoč: »Ti slava Jeruzalema, ti radost Izraela, ti čast našega ljudstva; zato boš blagoslovljena na veke«. (Judit 15, 10.)

Ester, ta lepa i sramežljiva židovska dekla, postala je kralica, žena žmožnoga krala Asvera. In ka je njo tak visoko povzdignolo? Njena lepota i jákost. Ka je dalo njénoj lepoti takšo nebesko svetlost? Njena vera, njeno goreče hrepenenje biti nevtepena, prečista, takša biti, kakše so želéle biti vse tedašnje dekle židovskega ljudstva. Etek je po poročili sv. pisma molila kralica Ester: »Ti znaš, ka tvoja dekla se v nikom ne veselila, kak v Tebi, oh Gospod Abrahamov«. (Ester, 14. 18.) to je: Ne veselijo mene korona na mojoj glavi, ne zlato i škrlat moje obleke, ne vsa lepota kraleve palače, nego moje jedino veselje je oblüba Tvoja našemi očaki Abrahami! Zgodilo se je, ka je Asveruš kral zapovedao spomoriti vse židove v svojem kraljestvi. Bila je pa pri peržianskom dvori pravda, ka pod smrtnov kaštigov nišče ne smeo brez zvanja pred krala stopiti. Ester se je tri dni postila i molila. Zatém je pa na sébe vzéla kralesko opravo i stopila je brez zvanja pred krála. In ka včini Asveruš kral? Jeli jo da vmoriti, kak je veléla pravda? Oh ne, komaj jo zagleda, ide proti njoj i gda je od straha natla spadnola, jo vzdigne i právi: »Ne boj se Ester, ne merješ; ar či gli právda vsákomi sliši, ti si vüzéta od njé!« (Ester 15, 12. 13).

Čüdovitne reči! Trdi pogan, ki je te reči pravo, ne je mislo, ka govori, kak prorok boži od nevtepena, od prečiste Device: »Ja pravda na sve drüge ide, samo na tebe ne.« Ester se pa časti od židovov in kršćenikov ešče dnesden, kak predpodobo matere Odküpitelja sveta.

Tak so živele deviške duše židovskega ljudstva. Kaj pa zakonski? Jeli oni ne so meli nikšega vüpanja? Oh ja! Kelikokrat se je zdignola njihova goreča molitev k nebesom: Oh Gospod, od Tebe prihaja ves blagoslov, tüdi zakonska sreča! Oh ne daj nam mrejtí brez dece! Židovski zakonski pa so meli ešče posebni zrok si deco želéti, ar znali so, ka pride po božem obečanju odrešenje narodov iz ednoga potomcov Abrahamovih; ka bo zato Odküpiteo sveta židovskega roda. Ne moremo se zato čüditi, či so bili žalostni takši zakonski, ki so ne meli dece, ar so mogli praviti sami sebi: Od nas svet svojega Odküpitela čakati ne more! Lehko si záto moremo misliti, s kakšim občütkom je židovski oča svoje prvorodjeno dete v naroče vzeo! Kak je hvaležno oči povzdigno k nebesom i kak je delao slovesno oblübo: Ti dobri smileni Bog, zahvalen ti ščem biti za te dragoceni dar! Dao si mi dete, ščem je skrbno čuvati i za Tebe samoga odgojiti. Odtod je tüdi lepo rodbinsko življenje, dobri stariši, pridna deca pri verni židovah staroga zakona, ka so lahko zgled ešče dnesden krščanskin rodovinam.

Tak si moremo predstavláti stari teštament. Kak so židovje častili i zvišavali svoje svete žene, tak moremo mi tüdi častiti i zvišavati najsvetejšo ženo, nevtepeno, prečisto D. Marijo. Pravimo zato: Oh Marija, hči nebeskoga Oče, deviška Mati Sina božega, nevtepena zaročnica Svetoga Düha; ti si zmožna začetnica kralstva božega, ti si z deviškov nogov raztlačila glavo stare kače; ti si naša milostivna Mati, ti naša prevzvišena Gospa, ti naš najlepši zgled vseh jakost, ti naša pomočnica v sv. raj! Zgledni se zato, oh nevtepena, prečista Devica, na nas, siromaške grehšnike i reši nas iz pod oblasti hüdogo düha; daj, naj bomo prva deca boža, naj

po tvojem zgledi živemo i slednjič pripelaj nas v nebesko domovino, náj Boga i Tebe, oh prečista Devica, na veke hvalimo. Amen.

Govor Klekl Jožefa, vrédnika Marijinoga lista, držani dec. 8-ga večer.

„Vse krivovere si jedino ti zmagala po celom sveti.“
(Cerkvena molitev.)

Od Prečiste Device Marije širi maticérkev to vero, ka je ona vse krive vere zmagala. — Ki pa krivo verje, krivo tüdi dela, da kak Jezus pravi *„Iz obilnosti srca vüsta govorijo“* (Mát. XII. 34.) Kaj v srci mislim, tisto tüdi v djánji doprinesém. Marija je zato vse zmágala, krivo vero, krivo djanje, vsako krivico vsako zmotnjavo. Ona je obládavka vsega napačnoga. Ona je namreč rodila Jezusa, ki je *„pot, pravica i žitek.“* (Jan. XI. 4. 6.) Pot, štera v nébo vodi, nam je ona dála. *„Nišče ne pride k Oči, če ne pomeni, glasi njéni Jezus.“* (Jan. XIV. 6.) Pravico pravi vero, nam ona správila. Njéni sin je včio: *„Ki verje i se dá okrstiti zveličani bo.“* (Marko XVI. 16.) Ona nam je dála tüdi žitek. Rodila nam je Jezusa, ki svedoči od sebe, ka je žitek, ki naznanja: *„To je pa žitek vekvečen, naj spoznajo tebe, semoga právoga Bogá i Jezusa Kristuša, koga si poslao.“* (Jan. XVII. 3.) Glédajte dráge, prelüblené düše, — vse po Mariji mámo. Ona je zmágala blodnost našo, ona je zmágala krivico našo, ona je zmágala smrt našo.

Govorio vam bom od té njéne trojne zmáge, naj mo z vüpanjom znali v toj osmini k njoj prihájati i od njé z našimi mili mi prošnjami zadobiti drügo trojno zmágo: zmágo pri nás, zmágo pri Marijinom listi i zmágo pri našoj vojski. Prečista Devica blagoslovi v té namen moje reči.

Marija je zmagala blodnost. Pred njov je blodo svet. Prave poti je nišče ne poznal. Čeravno so znali od prava Bogá, popolnoma neso; i ki so znali, kak z Izrael-skoga naroda — odstopali so dën za dnévom od njega i si redili bogove z lesa pa kamna, i začínjali vsakovačke grdostije, ka je je dober Bogo mogo za toga volo dvakrat v sužnost, robstvo odpelati. Marija je pa porodila Jezušá, spravitela práve vere, v šterom zovémo, kak sv. Pavel piše: Abba — oča. (Rim. VIII. 15.) Bog nam je oča. Nikdár svet toga ne slišao i ne se podstopo kda tak spregovoriti, samo potém ka, je ta Prečista Devica na roke vzéla svojega sinü i ga pokazala dobrim pastérom, modrim králom, — Ani i Simeoni pa celomi sveti: Glejte, to je sin Nebeskoga Očé i to je tüdi moj sin; Bog je kak Oča Bog pa človek tüdi kak vi, z vaše krvi, — z vašega tela — brat vaš je to. Hvala jezerozezérna ti naj bo za to zmágo, Prečista Devica Marija.

Obládala je ona krivico. Rodila je pravico. Britko se toži dober Bog v svetom pismi od lüdi: „*Vsi so zani-kojni postali, ne ga, ki bi dobro delo, ne ga ni ednoga.*“ (Ps. XIII. 3.) Strašna zasleplenost i hüdobija je sela na srca človeča. Tak slepi i blodni so bili, ka so svojo lastivno deco vömetüli med zverine, naleküvali na bregé i ešče v ogenj metali, stáre, betéžne lüdi pa, ki so njim na ne-volo bili, so dolmesáрили, kak mi vömičemo koprive od plota. Od nečistosti strahovite i nadopevedlive pa ne morem govoriti, kakša je ládala. Sv. Pavel apoštol jo riše v svojih pismaj tak živo, ka človeki vlasje vujškar stojijo od groze i si prevdárja: Kak je mogo človek razumen zabloditi v tá grda dela. — Zato so pa zdihá-ovali ti pobožni verniki tiste dobe: „Zemla odpri se i rodi nam Odküpitela, nebesa dežüjte, rosíte nam ga! Vse je težo greh, odpüščenje krivice pa nigde ne bilo. Na te strašne düševne pekočine Marija da vrastvo. Pravico nam rodi. Sáma pravična, brez greha poprijéta, onoga rodi,

ki je vnožini zočivoči vūpao praviti: „*Zavolo greha što me more pokárati.*“ (Jan. VIII. 46.) Marijin sin nema krivice, Marijin sin odjémle krivico. Ali ne slišite Ivana krstitela na pokoro zoveče reči: „*Glejte! Agnjec Boži, ki odjémle grehe sveta!*“ (Jan. I. 29.) Hvala jezero jezerna ti bodi za to zmago, Prečista Devica Marija!

Marija je obládala smrt. Vsi smo si večno smrt, večni pékel zaslužili. Marija nam je pa rodila i dála onoga, ki večni žitek má, ki ne more mreti i ki večni žitek dá. Jezus, kak Bog je ne mogo mreti. Nemrtnogo nam je dale, ki je vsem nam nemrtelen, večni žitek spravo. On nam právi: „*V hiži mojega Oče dosta prebivališč je, idem, da vam mesto pripravim.*“ (Jan. XIV. 2.) Kakše mesto nam pa ščé dober Jezuš pripraviti? Slišite, kaj nam právi on: „*Tak je Bog lūbo-te svet, da je svojega jedinorojenoga Sina dao, naj vsaki, ki v njem verje, se ne pogūbi, nego má žitek vekivečen.*“ (Jan. III. 10.) Večno prebivališče, — večno radost nam je Marija dála namesto večne smrti po svojem Jezušu. Oh jezero jezerna hvala naj njoj za to zmago bo!

Vse je Marija zmagala po svojem Jezušu i vse ona i v prihodnje bo. Édno je samo potrebno, Njéni moremo biti. Če smo njéni, je njéni Jezuš naš, ki je pot, pravica i žitek. Če nismo njéni, nemamo pravice do njega i ne moremo zmagati. Naj pa njéni postanemo, njenoga Jezuša zadobimo i ž njov zmagamo, zato mámo slovesnost v toj fari. Prvi zrok njé je, kak ste dnes slišali, zahvalnost za neštete dáre, štere nam je Prečista Devica Marija pa Marijinom listi v desetih letah dála, drugi pa, ka naj popolno zmágo dobi ona pri nás, pri našem listi i pri našoj vojski.

Marija more zmágati nás. Popolnoma njéni moremo biti. Povržti moremo vso krivico, vsako blodnost, i postati popolnoma čist, trezni, bogabojéči, njej dopadli. Dosta je že zmagala prinás. Jočič morem spoznati, ka

v teh desetih letah, kak list njéni na svetlo dávam, je neštete grehe i slabosti v meni potrla i nezračunane posebne dáre mi je delila, za štero njeno dobroto se pred celim svetom njej očitno tū zahvalim. Ali popolnoma me naj zmaga, popolnoma njéni naj sam, popolnoma njéni naj ste, zato mo jo prosili ponizno v toj osem dnevnj pobožnosti. Ne bilo čūti, ka bi Marija ne bila te najgrše grehe zmagala po povrnitvi njih lastníkov; to bode i pritebi delala grešna, blodna, nesrečna dūša, samo poklekni v teh dnévaj pred njéno podobo i prosi jo: Prečista Devica Marija, zmagaj me, reši me toga pa toga greha! Prosite, oj prosite jo v teh dnévah, naj vas zmága, ka te popolnoma vsi njéni.

Zmágati more Marija tūdi pri našem listi. Zmágala je že dosta. Kda se je krivovreska slovenska kniga »Marijina senja« brez zadržka smela širiti po židovskih rokaj, te je bilo nam prepovedano v našem maternom jeziki vam navuke prave vere na svetlo dávati. Pa krvávo bi je trebelo, ár lūdstvo v tūjino odhájajoče je krive navuke širilo domo prideč, šteri bi to dobro slovensko lūdstvo že zdávna zpuntali i pokvarili, če Marija ne bi nam bila prišla na pomoč. K njej so se molile dobre dūše tū pred desetimi leti ešče pred stárim, podirajočim se oltárom, v njéno obrambo sem zročó sveto mešo, štero sem opravo za pokojne stariše tedašnjega višnjega pastira, naj sinū rešita po svojih mōlitvaj krivice, ka ne bi zabrano Marijino čast širečega lista izdávanje. — I vse je ona zmágala, tá cérkev se je okinčila, list je dobo prosto pot do slovenskih hiž i dnes má 4100 naročnikov pa 4000 K gotovčine za samostan, šteri penez v 12 orálaj zemlišca kūplenoga za samostan leži.

Pa tá zmaga ešče ne popolna. Marija more popolno zmágo pri našem listi dobiti, ka stári naročniki ne odstopijo, novi se pa pridružijo, ka do list čteli možje i dečki, nej samo ženske i dekle. V listi je naime hrana

za dūšo. Dūšo pa moški spol tūdi má i si jo more z drūgim tūdi hrániti, kak pa samo z gospodarstvom, živinorejov, trgovinov, jelom i pilom. Zmágati more Marija moški spol, ka ne zavrže njenoga Jezuša, šteroga njim ponuja pri svetom obhajili po svojem listi, po Marijinom listi telikokrat. Zmágati more Marija, ka se posreči po listi gorpostaviti cerkvico z hišov misijonskov na čast sv. Drūžini. O molite, prosite v té namen v teh dnévaj, naj Marijina zmága popolna bo! Zmagati more Marija krive vere po tom listi, štere se ešče močno držijo v našem kráji med našim lūdstvom, ka bomo vsi slišili k ednomi pastéri, k Jezuši, i k ednoj materi dobroga pastéra, k Prečistoj Devici Mariji. Oj prosite, prosite v tej dnévaj Prečisto Mater zo to popolno zmága pri njénom listi. Zmágati more slednjič Marija v tom strašnom boji. Zmágati nás, ka se nam ne ohladi srcé v smilenosti do naših vojákov, ka mo pomágali z molitvami, dobrimi delami i kaj smo mogoči z dári našim vojakom, našim ranjencom i vsem mrtvím vojakom. — Zmagati more Marija vojake, ka ostánejo čisti, potrpežlivi, vdáni v Božo volo, ka do junaški v obrambi vere i domovine naše. Zmágati more Marija, ka se krivoverski neprijátel stira z naših pokrajin, ka se naše domovine meje obranijo, ka vera katoličanska nazaj dobi svojo prvejšo moč tam, kde jo neprijátel že zatíra. Zmágati more Marija, ka po tom strašnom boji zacveté pobožnost istinska i stanovitna, ka do se narodje lūbili i preštimali eden ovoga pravico, ka mo si vsi složni, vsi edni, kak je eden naš nebeski oča i edna nebeska mati, Prečista Devica Marija.

O molite, molite v té namen v teh dnévaj i prosite Prečisto Devico pobožno i stálno, goreče i z vūpanjom, — naj zmágo popolno dobi pri nas, pri listi i pri našoj vojski. Vsaka milost skoz njénih rok pride — njo zato prosimo zato i prosimo jo nevtrūdno, neopešano; vūpajmo se, na svojo stran v meri naše molitve gotove dobimo popolno zmágo od njé.

Na Francozkom je živo ribič siromaški. Naj si kaj odpomore, je starejšega sina po sveti zgono, ka bi njim kaj zaslūžo. Bio je pa té sin pošten, vrli mladenec i zato si je lepo gotovčino spravo, štero je šteo starišom skrivoma prekdati, ka ga ne bi spoznali. Prišeo je prenočišče prosit. Dobo je je. Dol si ležejo i zadremlejo vsi, samo ribič ne. Té je meo čarne, vražje misli. Moriti je šceo toga potnika, ár je vido zlate prstanke na njegovih prstah. Bio je naime v velkoj nevoli, zgrabiti je ne mogeo nikaj, živeža pa več edne drobtine nej bilo v hiši, mala deca je pa tak milo prosila krūh, ka se njemi je malo nej srcé razpočilo. Zato je šteo klati, té strašen greh včiniti, ne pa prositi. — Nož zdaj od zglávnika vōpotegne, se nasloni proti potniki i njemi ga šče v srcé porinoti. Ali kak zamahne, mesec obsveti mladenca lice, štero se smeje, vūsta njémi pa šepečejo: Marija, Marija! Tak se njemi zgodi i drūgi po tretjipot. Zdaj tá dene nož, zaskuzi se i právi proti sebi, to more dober človek biti, ka ešče v sneh Marijo zové na pomoč, ne bom ga klao. — I na drūgi dén, pri belom dnévi, kda potnika bole poglédne, malo trdi ne postane. Bio je té njegov lastiven sin. — Pitam, što je je zmagao tū, ka je té oča ne postao lūdomorec, morec svojega lastivnoga deteta, ka je té sin né prijáo gor ráne, nepriravne smrti? Prečista Dévica Marija.

Glejte, drage dúše, tū je podlaga našega vūpanja, ka Marija tūdi prinas, pri našem listi, pri našoj vojski zmagala bo. Zvati moremo na pomoč z čistim srcom njéno presvéto imé. Spravimo se zato zdaj v procesijo i zovimo na pomoč Njo, to Nevtepeno, ki je zmagala blodnost, krivico i smrt, naj i nam da trojo zmago. Spravimo se v procesijo i slávimo Marijo za že dobleno zmágo pri nas, pri Marijinom listi i pri našoj vojski. Zibelka Marijinoga lista je v toj cerkvi tekla, tū odnet se zdignimo zato v zahvalno procesijo i jo ponovimo v celoj osmini vsi, tūdi zvün-

ski fárniki. Vzemimo njéno podobo, nesimo jo okoli z radostjov, z veseljom, po poti pa z celoga srca kričimo v pesmi i v molitvi: Marija, Marija! Spevlimo i molimo. Drügo nikaj ne delajmo. Iz vsakih vüst, iz vsakoga srca naj se glasi: Marija, Marija! Vzemite v roke orožje, na boj idemo proti krivici; držite za čislo: blagoslovim je, na vsako zrno dobite 500 dni odpüstka, ka do na njem zmoljene zdrave Marije vnogim pokojnim vojákom pomagale hitro prit iz vic pred nebeski prestol Marijin hválodávat za najvejšo zmágo, za rešenjé düše.

Pot bo težavna, blato je veliko. Ali ne vemo morebit, ka blato več vága, kak prah, i ka angel čte naše stopinje? Ne bojmo se zato, z lübézni do nebeske, brez greha poprijete Matere stopimo na to pot i začnimo slaviti njéno presvéto ime: Marija, Marija! Rahli vetriček pa naj zdigne naš mili glás i ga nesé prek logov, prek dolov, prek gor, prek vodin do naših lübih v tūjini, do naših vojakov, do vaših sinov, drági očovje i matere, do vaših vernih tovarišov, zveste žene, do vasesga lüblenoga ajteka drobna, zapüščena dečica, ki na bojnem poli v britkom trplenji se vojsküjejo za nas, naj je mili glás naše pesmi, naše molitvi napuni z tolažbov nebeske matere, naj čütijo v svojem srci, ka so njuvi domači mislili nanje, Marijo prosili zanjé, zmagali sebé i rešili njé. Amen.

Govor Faflik Ferenca, kaplana törjanskoga, držani dec. 9-ga.

Kak lepa i zveličavna pobožnosi se je začela večerašnji den v toj velikanskoj, lepo okinčanoj cerkvi! Ta pobožnost nas k Prečistoj Devici Mariji vodi i pri njej obdrži edno celo osmino, naj zenkraj se njoj zahvalimo

za materno obrambo, v šteroj je mela celi deset lét Marijin list, — zdrügikraj pa naj po njenoj zmožnoj priprošnji sprosimo zmago za našo vojsko.

V začétki té lepe pobožnosti je pa naša prva dužnost, ka v dûhi gorpoiščemo ono mesto, kde se naši dragi vojsküjejo, kde grozovitost krmino drži... I te strašen kep boja nam sabóbsebi na vüsta prinese to milo prošnjo: Prečista Devica, lübléna naša mati, pokaži se nam pravo mater i pošli ta svojo pomoč, kde je nevarnost največša.

Velika nevarnost ne dopüsti, ka bi si človek na menjšo mislo. Vu velikoj nevoli se ne brigamo za málo. Veliko žalüvanje, velika dresélnost nam srcé tak zapré, ka se male niti ne spominamo. To v človečoj naturi leži tak.

Té žalosten čas boja nam to naravno pravico svetlo potrdi. Da, pitam tebe, draga tovarišica, na koj misliš ti zdaj, štere lübléni tovariš na dalnom bojišči v smrtnoj nevarnosti žive? Jeli, ka se spozabiš z svoje nevole, — pa podvojeno maš zdaj doma z drobnov dečicov, štera nema strahüvavca, nema skrbnoga očé kre sébe, — i misliš samo na lüboga moža i moliš samo za njega?

Žalostna mati, — oh kelikokrát zapüščena sirota dovica, — štere jedina podpora je bio sin, ki je zdaj v strašnom boji, ti tüdi, ne misliš zdaj nasé, ne preglejüješ svoje žalosti, ne svoje zapüščenosti, nego z celim srcom si prí tistom, koga si pod srcom nosila, zato ka tvoj sin je tak blüzi, blüzi k mrzloj, nevsmilenoj smrti.

I ti seri oča, ki si v svojem deteti meo «palico svoje starosti», ki si si želo na stare dni malo odpočinoti pri lüblenom deteti, jeli misliš ti zdaj na žmetno delo, štero obnašaš na mesto sina, ki te je ostavo? O ne, tvoje slabé roke lübezen do sina z novov močjov podpira, ti pozabiš na svoj križ, na svojo tugo i misliš jedino na

svojega sina, da bi prišeo nazaj, da bi ga vido samo ednok ešče.

I, kde so vaša srca, tá obračate tudi svoje dece, svojih vnukov nedužna srca. Sinki i hčerkice vaših možov, ki so v strašnom, lutom ognji boja, tudi samo to pitanje majo: kda pa ajtek prido domo? Nedužna deca tudi samo to prošnjo ma: Devica Marija, reši nam ajteka! I če štero ešče ne ve moliti, na rokah je prineseš sem pred oltár i prosiš dragoga Jezusa, ljubitelja decé, naj za to nedužno dete, štero očé ešče ne moglo spoznati, obdrži v življenji tvojega moža, njegovoga očó. Vsi se spozábimo zdaj iz sebé, vsi smo v dúhi zmérom pri naših dragih na bojišči, vsi prosimo Devico Marijo, naj njim pomaga, ki so v tak velikih nevarnosti, med nedopovedljivimi grozovitosti.

Grozovitost je na bojišči. Grozovitost, štere si ne moremo premisliti, domisliti. Štero bi vam naprejprinašao? Morebit odprte, globoke rane, štere nišče ne zaveže in iz šterih curkoma teče krv i kelikokrat tudi steče naših dragih? Bi vam kazao postel naših vojakov, to trdo, zmržnjeno materzemlo? Bi vam pred oči postavio mirajoče na stotine, na jezere, ki nikoga nemajo kre sébe, što bi njim smrtni pot obrisao, što bi njim podvoro, šteri bi kre nji samo jedno zdravo Marijo zmolo? Ali bi vam pripovedao tužni pokop v občinskom grobi? Bi vam srce trgao z zgodbov tistoga ranjenoga vojáka, šteroga so tam povrgli na velikom bojišči brez vse pomoči — jaj keliko je takših — i slednje svoje moči je na to obrno, ka si je sam grob skopao, naj ga zverine mrtvoga ne raztrgajo?

Ne bom dale pravo. Srce se mi krči, skuzé me polevajo že pri teh grozovitosti, pa to je samo en del, pa to je samo podoba njuva, one so vekše, nedopovedljivo vekše. Zmislim si raj na jedino pomoč v teh strašnih grozovitosti, na pomoč Blažene Device Marije. Ona je-

dino more pomáhati. Njene prošnje dober Bog gotovo poslühne. K njej se obrnimo zato vsi z vüpanjom. »Ne ešče bilo čüti, ka bi ona koga zavrгла, ki je z vüpanjom k njej prihájao« — pravi sv. Bernát. K njej hodimo, njo prosimo, ona razmi naše žalostno srcé, ár je sama pohájala krvávo križno pot svojega Sina do Kalvarije. Ona nas ne zavrže, ár je od mirajočega Sina prijéla zapoved, ka bi nas za svojo deco vzela: »Glej sin tvoj.« Ona nas ne zapüsti, ár je nišče ne tak zapüščeni bio, kak ona, kda je slovo vzela od groba Jezušovoga i brez Jezusa šla nazaj na svoj tužni dom. Ona, ta nájbole zapüščena mati nas bo poslühnola, oh prosimo, prosimo jo v teh dnévah za naše vojáke.

Prosi jo mati, oča za sina, prosijo žena za tivariša, ali ne prosi je sama, z dečicov svojov poklekni pred njéno podobo i ž njov jo prosi, naj tebi tovariša, tvojim sirotam pa naj očo obdrži. Prosi jo tüdi ti, žalostna düša, štere lüblenoga že tüji grob zakriva, na šteroga ne si mogla venca položiti. Prosi za pokojnoga i položi en drügi venec na njega, sveti rožni venec, oh pletiga samo pobožno. Prosimo vsi njo, kričimo vsi k njej i vüpajmo se: Marija je pomágala, pomaga i bo tüdi pomágala. Amen.

Govor Kühar Števana, plebanoša beltinskoga, držani decembra 10-ga večér.

„Jaz sem Nevtepeno Poprijetje“.

Bernadetki je razodela Prečista Devica Marija, ka je ona Nevtepeno Poprijetje. V prvom hipi njenoga življenja pod srcom njene matere, svete Ane, je popolnoma prosta bila od izvirnoga, ali poprijetnoga greha. To je povedala Bernadetki. To pomenijo reči njéne. »Jaz sem Nevtepeno Poprijetje«. Edna največših Božih čüd je

to i nájvekša milošča Bl. Device Marije. Mi v toj osmini to veliko predpravico njéno obhajamo, kda se spominamo z desetletnoga obstanka Marijinoga lista i kda zednim túdi prosimo zmago za našo vojsko. Ta milošča njéna je podlaga, je fundament naše pobožnosti. Glédajmo je zato 1) v Lourdesi, kde je sveti prvič razodeta bila; 2) v Marijinom listi i 3) v tom strašnom boji, naj se Nevtepene čast globoko vkorni v našem srci.

Nevtepeno Poprijetje se v Lourdesi i lahko pravim samo v Lourdesi, z živov verov sveti. Kda sem jaz tam bio lansko leto, sem svedok postao té žive vere. Bilo nas jo tam 4000 romarov, zdravih i betežnih. Ne pravim, ka bi med tov vnožinov vsi tisto živo vero meli, na štero merim, ár sem vido ništere ravno tak se smejati tam, kak se tú domá smejéjo nepoštene i brezverne dúše v cérkvi pred Jezusom. Nego teh je malo bilo. Velika večina je kazala tak živo vero, ka se mi je ona globoko v srcé vrinola i vtrdila..

Litanije so molili. »Oča Bog nebeski, zavolo nevtepenoga poprijétja Bl. D. Marije — moli eden naprej — jezeri po odgovorijo: Smiluj se nam! Sin Bog, Odküpitel sveta, zavolo nevtepenoga poprijétja Bl. Dev. Marije, svoje matere — smiluj se nam — se nadaljáva mila prošnja. Sveti Düh Bog, zavolo nevtepenoga poprijétja Bl. Device Marije — zažové naprejmoleči — vso lüdtstvo pa genjeno odgovori: smiluj se nam.«

Zatém se pa podigáva vera, rasté, kak rože po risalskom tihom, toplom dežji. Sveto Trojstvo eden Bog je poslühno zdiháje pobožnoga lüdstva zavolo nevtepenoga poprijetja Bl. Device Marije i povekšao njim je vero. Z tov povékšanov verov molijo zdaj nadale tak pobožno, ka do skuz genejo vsakoga poslúšavca. Poslúšajmo je.

»O Marija, brez greha poprijeta, prosi za nas! O Marija, brez greha poprijeta, prosi za nas, prosi za nas, pomagaj nam, pomagaj nam!«

»Sveti Joakim i Ana, stariša nevtepeno poprijéte Device Marije, kričita z nami k njej: O Marija, brez greha poprijéta, prosi za nas, prosi za nas, pomagaj nam, pomagaj nam!«

»Sveti Jožef, zaročnik nevtepeno poprijete Device Marije, kriči z nami k njej: O Marija, brez greha poprijéta, prosi za nas, prosi za nas, pomagaj nam, pomagaj nam. Vsi nebeski Angelje i svetniki kričite z nami k nevtepeno poprijetoj Devici Mariji: O Marija, brezi greha poprijéta, prosi za nas, prosi za nas, pomagaj nam, pomagaj nam!«

»Vse verne dūše v vicah kričite z nami k nevtepeno poprijetoj Devici Mariji: O Marija, brezi greha poprijeta, prosi za nas, prosi za nas, pomagaj nam, pomagaj nam!«

Vso lūdstvo pa to ponāvla z takšov pobožnostjov, ka se more neba odpreti i se moro čūde goditi. To je vera v Lourdesi. To bi jaz rad vu vaša srca v vcepo. Živo vervajte. To vervajte, ka vam maticérkev glasi. Od slovincov se pravi, ka močno častijo Bl. Dev. Marijo. Istina je, ali trdno more biti to česčenje, spodobno k lourskomi. Vsakomi ne smete vervati. Trdni morete biti vu veri. Za volo vere mreti raj, kak od njé odstopiti, ali jo samo pomenjšati. Dūhovniki dnes verjete, vūtro pa vam pride do rok kniga od Marijine senje ali drūga kakša židovska sleparija, te pāli tistomi verjeti i tak žilavo se držite tiste krive vere, ka dūhovnik celo moč potrebūje, naj ras od njé vkraj sprāvi. Marijo častéči narod ste slovinci, ali v tom popravite. Té dnéve prosite moč od nevtepeno poprijéte Device Marije, ka te znali tak živo vervati, kak v Lourdesi verjejo.

To slabost slovenskoga lūdstva, ka hitro verje laži, krivici i slepariji, je deset let vračo Marijin list. V desetih letah neštetokrat je glaso pravo vero, je glaso z pomočjov nevtepeno poprijete Device Marije, je glaso z lourdeskov verov pravo vero i tak slabio prazne vere

lúdstva. Glaso je pravico nevtrüdno, glasó jo z odkritim čelom, glasó jo vsem, ár je iskao edno: dúše vaše rešiti zveličati.

I kda vas je tak dugi deset let vkraj držao od slabe, prazne vere, kda vam je deset let toro pred dúševne hiše rože, jákosti brez greha poprijete Devica Marije, te vas túdi včio, kak je morete oboržávati. Vero v Nevtepeno Devico i nevtepeno življenje brez greha poprijéte Devica Marije ste se od toga lista včili, dragi slovinci vsi, ne samo ženske, moški túdi. Vsi morete zato zahvalni biti, vsi morete odsehnal ešče bole, kak dozday poglednoti tisto reč, štera vas k Mariji veže — té ist — i se po navukah v njem pisanih ravnati. Ne odstopiti od lista Marijinoga. Pristopiti k njemi. Te se bojite od Marije, svoje matere nebeske čúti kaj? Kákša deca bi bili te vi? V roke list vsi, moški i dečki túdi, naj Prečista Devica Marija ma siné túdi i ne samo hčeri. V roke moški Marijin list, čtíte ga radi, cecajte ž njega mleko nebeske matere, to je napúnite se ž njénimi navuki, ka te močni, trdni vu veri, kak so bili oní, štere sem v Lourdesi vido.

Vsigdár, ali posebno zdaj potrebüjemo velike može. V tom strašnom boji odpádnikov ne smemo meti. Velikočo dúševno pa Marija dá, Marija ta nevtepena. Velike prošnje dober Bog dnesdén samo v Lourdesi poslühne. Nevtepeno poprijéta Devica Marija je dnesdén središče Božih čüd. Brezgrešno poprijétje njéno vam more zato, drági poslühavci, v toj osmini, srdina vaših prošenj biti, če ščete, ka bi zmagali naši vojáki. K Mariji, k nevtepenoj kričíte z tistov verov, kak v Lourdesi i z tistim nevtepe-min živlenjom, kak tam, te se bo ponovila v tom boji znova svetopisemska zgodba, kak se dén za dnévom ponávla v Lourdesi: Jezus, Sin Nevtepene Devica Marije, bo na njéno prošnjo pomenjkanje trpečim obilnost dao, on bo pešajoče okrepo, slabe ojunačo, male napuno z

dvojnov močjov i pripelao do popolne zmáge, če potrebno ešče po čüdnoj poti. K nevtepenoj Materi deca z nevtepenim srcom, i zmága naša bo.

Pred desetimi leti je v toj fari Nevtepena zmágala. Ona je odpravila vse zadržke, šteri so ovirali lista `na svetlo davanje. Ona bo zdaj tūdi zmagala, samo prosite jo. Prosite jo za živo, lourdesko vero, prosite jo za obstanek Marijinoga lista vsem slovencom na dūšni hassek, prosite jo za zmago naše vojske, naj se Marijin deo, naša draga domovina obvarje neprijátela. Prosite jo pa to vse z vūpanjom na njéno brezgrešno poprijétje, i zmagate jo, kak je ona ž njim premágala peklensko kačo, hūdoga dūha, zmagate jo, poslušnola vas bo. Zdihávajmo zato v té namen z lourdeskov verov k njej: O Marija, brez greha poprijéta, prosi za nás, prosi za nás, pomágaj nam, pomágaj nam. Amen.

Govor Berdén Andraša, beltinskoga kaplana, držani dec. 11-ga večér.

Predvčéraj ste čūli, predrági krščeniki, genliv govor od grozovitostih boja. Pokazano vam je pa tūdi bilo vrastvo proti njim v pomoči Prečiste Device Marije. Ta dobra mati je naša pomočnica v toj strašnoj sili. Ona je »pomočnica krščenikov.« Ali bilo je vremen, kda so njo pod tém častnim naslovom ešče nej poznali. Zato zaletim nazaj v starodávne čase, v tisto dobo, v šteroj se je Bl. D. Marija posebno kak pomočnica krščanstva prikazala i tak lūdi častiti začela, naj se v toj nevoli boja k njej obrnéte i z obema rokama sprijmete gor Marijin list, po šterom je teliko pomoči ponūdila stiskanim srcom v tom vihérnom časi.

Leta 1571-ga dve vojski stopita na bojišči si nasproti. Edna velika, nešteta, druga mala, ka bi jo človek lahko v prgiščo stisno. V toj prvoj lada veselje i krik radosten, ár so gotovi da zmágajo mali krščanski šereg i tak njim cela Evropa v roke pride. Türki so se tak veselili, ki so napadali krščanski svet. Proti njim je pa sveti Pij V. rimski papa vküp pobrao malo krščansko armado. Več je ne mogo. Vera Jezušova je v velikoj nevarnosti bila, zato se trdio sveti oča z cele moči nagučati krščanske vladare, naj branijo pravico. Ali samo malo z med njih ga je bogalo. V stráhi je zato on, je krščanski mali šereg i da v svojoj lastnoj moči se ne more vüpati, oči obrne proti nébi. Proti nébi se obrnéjo pred bitkov vsi vojáki, dolpoklenejo pa začnejo moliti sveti rožni venec, naj njim Bl. D. Marija zmágo podeli. Bila je pa ravno té dén rožnovénske bratovčine pobožnost. Po molitvi gorstanejo, nadpoveljnik vojske pa nazvijé zastavo od pape dobleno, na šteroj na vrhi je bio križ, znamenje zmage, pod njim pa Bl. D. Marija z svojim lüblenim detetom. Kak to zastavo krščanski vojáki zaglédnejo, strah njim mine i se tak navdúšeno vdárijo v neprijátela grozno velikoga, da ga premagajo, v beg splodijo, Europo od poganstva odslobodijo i ešče tresiti jezer krščénikov rešijo, štere je türk že vlovlene meo.

Gda se je ta bitka vršila, je sv. Pij papa z svojimi dühovniki i rimsko lüdstvo sveti rožni venec molilo za zmago krščanstva. Med molitvov ednok rimpapa samo skoz okno na nébo zača gledati i gleda dugo, dugo, kak da bi se v sunci, ali v drugom nebeskom sveti kaj go-dilo. Kda pa po dugom glédanji dol vzeme svoj pogled z nébe, veselo právi svojim dühovnikom: hodimo v cérkev na hvalodávanje, Marija je zmagala nevernoga neprijátela. Radüje se vse, kipi vse proti cerkvi, zahvalüje se vsako srcé Bl. Devici Mariji, ka je na čüden na-čin pomogla krščénikom i radostno pa navdúšeno moli

pa spevle novi Marijin naslov v lauretanskih litanijah, šteroga je sveti oča zdaj prvič v njé spleo »Pomočnica krščenikov, molí Boga za nas!«

I v tom srditom boji, šteri se zdaj bije na površji zemle, mislite, ka bo što drūgi pomagao malim, vernim krščenikom, kak Marija? Zdaj tūdi, kak v imenūvanom boji, se pravica, krščanstvo šče potreti od premočnih i nevernih protivnikov, pa gotovo ne doségnejo svojega namena, pa stálno se vjalovi njivo nakanenje, pa zaistino zmaga Marija kre stráni právičnoga krščanskoga šerega, če bodo i drūge dūše zarazmele to, kaj so v toj cerkvi teliki jezeri zapopadnoli pa bodo prosile Marijo z vūpanjom i pobožno: Pomoč kristjanov, prosi za zas!

Grozovitosti se godijo v bojí; čūli ste je; joč nam sili, če si samo mislimo na njé. I pomoč proti njim je Bl. Devica Marija. Odkrijem vam iz stárodávnih časov edno grozovitost i odprávlanje njé po Mariji, naj naše grozovitosti dokončanje tūdi od njé sprosimo i zadobimo.

Pomor je v Rimi. Po dva-trijé mrtveci so v vsakoj hiši. Nega družine brez žalūvanja. Nepokopano ležijo nešteta mrtva tela, štera že zverine žačajo trgati. Grozna zdūha se širi po zráki. Kovranje strahovito brečijo po njem: »kvár, kvár« i se spūstijo zdaj na ednoga deteta, po tem pa páli na ednoga stariša mrtvo telo i je trgati začnejo. Stariš i dete pa glédata to, pomagati pa ne moreta. Če de to ešče en čas trpelo, prejde celo imenitno mesto. Kde je pa pomoč proti toj nevoli? 'Sveti Gregor papa zna za to pomoč. V procesijo správi vso lūdstvo rimsko, križ njim dá na čelo, zastavo Marijino pa za njim i tak idejo vsi ž njim, v žalno čarno oblečenim okoli po mestí, prek po mrtvih telaj, v tistoj strašnoj zdūhi pa iz globočine srca prosijo, kričijo: »Sveta Devica, prosi za nas! Bl. Dev. Marija, obramba grešnikov, pomágaj nam! Sladka Dev. Marija, prosi za nas svojega Sina, ovak prejdemo!« To se ponávla od vu-

lice do vulice, dokeč ne pride do reke Tiber. Pred tov vodov procesija henja. Strašno se zača oblačiti i cela naráva gibati. Lüdstvo se prestraši, papa v joč püsti, roké raztégne, pogléd na nebo vrže i milo zača prositi: »Svéta Devica, mati smilenosti, naša lüblena mati, k tebi zdihávamo v toj suznoj dolini! Oh obrni svoje milostivne oči na nas i pokaži nam svojega sv. Sina, blagoslovljeni sad svojega tela«.

Molitev henja i na ov kraj Tibera se pa zača svetiti vsigdar bole. Lüdstvo se na kolena spüsti, svetlost narašča i prikaže se angel Gospodov z žerjavim mečom v roki. Po njem je Bog lüdi z pomorom morio. Zdaj ne bo več. Marija je zmagala i kaštigo odpravila. To nannanja Angel kaštigajoči, kda z drüгими angelmi vréd na nebeskoj viži začne spevati:

Zdravo Kralica,
Mati smilenosti!

Pesem se dokonča, angelje preminéjo i pomor tüdi ž njimi vréd. Lüdstvo pa iz zahvalnoga srca moli klečéč v cerkvi: »O Marija, naša mati, tebi naj vsaki jezik hvalo spevle, tvoje imé naj vsako srcé glasi. Ti si vzela nas pod svojo obrambo, ti si pomirila Boga za naše grehe, tvoja prošnja i tvoja molitev je nas smrti rešila. Bodi zato pozdrávljena, pomočnica krščenikov.«

I grozovitosti boja ne bi mogla odpraviti, polehšati?

Z bojišča nam pišejo, ka po čtenji Marijinoga lista so dečki tá püstili preklinjanje, so si Marijo za pomočnico vzeli, ešče eden luteran med njimi i veselo spoznávaljo, ka je Marija čuva i bráni pa pomága. Pomaga Marija na bojišči po Marijinom listi, šteri vaše vojake napunjava z vüvanjom do Marijine pomoci, šteri vaše srca nadigava na pobožne molitve za vojáke, šteri vaše roke na darovitost odpira, ka pomágata siromaškim lazarom vojákom. Vidite keliko se lejša grozovitost boja po Marijinom listi! Keliko vojakov je dobilo smilenoga samaritanca na boj-

nom poli k sebi iz med tistih, ki so Marijin list čteli, se ž njegovimi navuki napunjavali, ka so v nevárnost postavili svoje lastno življenje i le odnesli ranjence iz pred neprijátela, ali pa mirajočemi pri skradnjoj vûri na vûho šepetali: Marija pomagaj mi! Keliko je zadobilo blaženo smrt, keliko olehšanje vic iz med pokojnih vojákov, za volo onih molitev, štere so naročniki Marijinoga lista genjeni po dobrom čitanji opravili za njé! I vso to pomoč je Marija ponûdila, so to olehšavo v bojnih grozovitostih je ona správila. Njéno delo je Marijin list, njena smilenost je rodila po njem smilenost v naših srcah do naših vojakov. Njej naj bo zato hvala za to i naj tá hvala to bo, ka te té dár Marijin visiko cenili i obdržali od roda do roda.

Marija pomága. Prinjej je zmaga i smilenost. K njej se obračajmo zato v téh dnévah. Njo prosimo za zmago, za njéno pomoč zdihávajmo v grozovitostih boja. I ka nam tá pomoč tem bole zagotovljena bo, obečajmo njej, ka ne odstopimo od Marijinoga lista, ka mo si njegove návuke v srcé sadili, ka mo se z veseljom napunili za volo onih vnogih svetih meš, štere se za naročnike slúžijo i drûgo desetino začnemo s tem obečanjem, ka mo ga širili i prepóračali vsešérom iz vse moči, ár je on vnogo, vnogo milošče sproso od Bl. D. Marije za naše vojáke, ár je vnogo skuz obrisao, vnogo težin olehšao, vnogo dûš rešo večnoga i časnoga trpljenja.

Dokončam z rečmi sv. Bernáta: »Vseh časov oči so na Bl. Dev. Marijo glédale. Ádam je k njej zdihavao, Éva se v njej vûpala, ar je ona mati bože milosti, štero je Angel pozdrávlao: Zdrava bodi Marija, milošče si puna.« Obrnite vi tûdi, predrági krščeniki svoje oči na njo, zovite jo, prosíte jo pomoči i vûpajte se, ve je ona: Pomočnica krščenikov. Amen.

Govor Lejko Števana, kaplana beltinskoga, držani dec. 12-ga večer.

Glej, mati tvoja!

Ednoga mladénca podoba mi pride pred oči, ki je že svétcom prešteti, kda na to mesto stopim i sem tak srečen, ka v tisti venec, šteroga v toj fari na čast B. D. Marije pletéte, jaz tūdi lahko vtekнем edno rožo. — Te mladénec, šteroga podoba mi pred očmi visi, je z plemenite družine rojeni. Življenje je pa meo k ednomi püngradi spodobno, puno z najlepšimi korinami; to so njegova dobra dela molitvi, štere je on posado v svojo dūšo, dober Bog je je pa polevao z svojimi milošćami. Té mladénec je polák, sv. Stanislav.

V njegovih gingavih, mladih letah, v šterih većina mladine ne pozna Bogá i njegovih zapoved, je nikak to pitao toga mladénca: Stanisláv, lūbiš ti Bl. D. Marijo? Do dna srca genjen svéti dečko odgovori: »Kak jo ne bi lūbo, ve je ona moja dobra mati. Moja lūbléna mati je, štera me z velikov lūbéznostjov bráni, me v celom življenji spreva ja i mi brez računa milošć deli, kak jo ne bi lūbo?«

Jaz, kda vas v tak velikom števili tū vkūp zbráne vidim, drági kršćeniki, vas tūdi pitam: lūbite vi Bl. Devico Marijo? — Oh kak jo ne bi lūbli, ve smo zato tū vkūp prišli, mi odgovorite. I jaz vam odgovorim nato: lūbite jo samo, lūbite jo i častite jo, ve je ona vaša dobra mati. — Od té naše dobre matere bi vam jaz dnes rad pár reči povedao, ka bi mi popolnoma znali njéna dobra deca biti, kak je ona popolnoma naša dobra mati. — Predno bi pa to razprávlao, zdehnem z rečmi svetnika: Marija, pokaži se nam dobro mater! — Pokaži se nam dobro mater, poslūhni naše prošnje, kda te za pomoć prosimo v tom strašnom boji, mati bodo nam i našim vojákom posebno, ár oni na bojnem poli nemajo materé. — Gda je lūbléni Jezuš slovo jemao na skradnjoj večerji

od svojih apoštolov, oni so jako tužni bili. Kak ne bi, ve so znali, ka v njem več zgübijjo, kak deca v svojem oči. Što bo zdaj pazo na njé, što je zagovárjao pred neprijáteli, što je vodo, što je včio nadale navuka zveličavnoga. Samo ništerno reč ešče čüjejo, to ka naj se lübijjo med sebov, ka njim pošle svetoga Düha, ka je Oča nebeski naj ž njim v edinosti zdrüžene zdrži. Ta ništerna reč se ešče glasi z vüst lüblenoga Vučitelja, za koga volo so ostavili svoj dom, z kém so si delili doz-daj radost i žalost... zatém pa... tiha postanejo njegova božanska vüsta, zgübijjo ga, sirote so... njega vlovijo i pred sod postavijo, oni pa razbežijo kak ovce brez pas-tíra. Vbogi apoštoli! Siromaški vučeniki brez vučitelja! Nevolna deca brez očé! Sirote brez strehé! Pa nikoga ne bote meli brez zgüblenoga Jezušja?... Na križi je Jezuš, njegova presveta krv že v slednjih kaplicah curi dol po križi; tema je strašna i nema tihota... Ali kaj je to? Te mirajoči z slabim ali vendar odločnim glasom pravi nikaj. Apoštolje, veselite se. Očo zgübite, pa mater dobite. Proti svojoj lüblenoj, pod križom stoječoj materi právi Jezus mirajoči: »Glej, sin tvoj« — i proti sv. Janošu »Glej, mati tvoja.« Mater je dobo dühovnik, je dobo človek, sina je dobila Marija namesto mirajočega svojega, dobila je pa za sinü človeka vsakoga tak, kak je dühovnik, sv. Janoš oblast Kristušovo noso za rešenje vsakoga človeka.

Tužni apoštoli, siromaški človeči rod, ne toži več, mater máš. Marija nas na rokaj drži, kak mati svoje dete poleg Jezušove vole i nas nikdár na eden hip dol ne dene. Če bi nas pa v lückih rokáj vidila, na náročji greha, šatana, dotečas se trdi, ka nas tam dol správi i k sebi stisne, ár nas samo ona šče varvati.

Samo ona nas šče meti. Znáte zakaj? To je Jezušova zadnja vola bila. Sv. Jürj z Nikomedie lepo opiše pod križom stoječe Bože Matere misli i žele z temi rečmi:

»Ti trpiš, — pravi Marija Jezuš, — ti trpiš, sad mojega tela! Ti merješ moj sin, v kom sem jaz živela. Na križ si prebiti, ti jedinec moj... Nikoga več nej, z kim bi svojo bolezen delila. Ja, so tū ništerni, ki se žalostijo nad tebov ali ednoga ne, ki bi trpo, kak jaz zdaj. Zádūši me lūbézen, štera me z tebov veže. Pa li dokončaj svoje od vse dobrote boljše delo, moj sin. Ali dragi sinek, povej prle ešče edno reč svojoj materi! Vzemi od méne slovo, moj Gospod, ki si povsod nazoči. Vošči mi ešče edno sladko reč, štera mi odsehmao v tolažbo bo. Napravi svoj testament. Na skradnjo svojo vūro se ne spozábi z svoje lūbléne materé. Povej njej edno reč,... poslušam te i na veke zdržim, kaj mi pravo boš.«

I vō je povedo, kaj je prosila, odločo njej je za tolažbo v teštamenti dūšo človečo. »Glej, sin tvoj.« To njej je pravo na zadnje. I če se pri divjem človeki najde poštvanje do spunitve zadnje vole mirajočega, kak ne bi ta najsvetejša dūša zadnjo volo Božega i svojega sinū v najveškem pošlenji mela i zato kak ne bi se nam kazala za najbolšo mater! To je zrok, zakaj lūbi Marija nateliko nas, zakaj nam sprosi teliko dobrot od Bogá. Mati nam je. Popolnoma naša je. Dužni smo zato mi tūdi popolnoma njéni biti, njej zročiti vse, kaj mamó na dūši i na teli; pa če nam svet, ali hūdi dūh vzéti šče kaj, pravimo odločno: ne dam, ne dam, to je Marijino, to je moje lūbléne nebeske matere.

Marija nas varje, samo dajmo se. Ne pravi, veliki sem, po svojih nogáh bom hodo. Ne, ne pravi tak, daj se varvati, daj se voditi. Ne si tak sveti, kak sv. Augustin, sv. Bernat, sv. Bernardin, sv. Alojzij i drūgi nešteti, pa ti vsi so den za dnevom prosili Marijo: vari me, varvaj me, vodi me!

Glej, keliko jih je zablodilo i se pogūbilo, ár so z Marijinoga krila dolsílili. Se bojiš, ka si dosta grešio, i te tá presveta mati ne bo pri sebi trpela? Ne misli tak.

Pa ne veš, ka mati ž betežnim detetom vekše smilenje má, kak z zdravim? Potolaži se z rečmi sv. Bernardina: »Pregledni celi evangelij, i če samo v ednom mesti najdeš, ka je Marija sigurna, lahko se bojiš. Če pa tak najdeš, kak tudi je, ka je ona vsigdár milostivna, te pa hválo daj Bogi, ka ti je takšo pomočnico dao.«

Marijo mámo za mater i to je te najbolši naš del. Marijo mámo za mater po Jezušovej voli, njéni smo tudi po zročitvi svetoga Števana prvoga našega vogrskoga krála i naj njéni ostánemo vekomaj, v tork se v toj cerkvi slovesno z nova prek damo njej po molitvi blaženoga Ludovika Grinjona.

Marijini smo, kak velika sreča je to, ka takšo mater mámo. Sv. Bernát, ki je tak lepo znao od Marije govoriti, ka so ga za medovüstnoga zváli, ka so njemi čüdeč pravili: tebe je Marija nadajala — pravim té njéni svetnik právi: »Marija je sunce našega življenja, šteroga če nega, kde je svetloba? Či nega Marije, velika megla, strahovita tmica séde na celi svet. Záto pa z celoga srca i z cele dūše moremo častiti Blaženo Devico Marijo.« I to včinimo, če se njej popolnoma prek dámo. I to smo dužni včiniti, da če je Marija popolnoma moja, jaz tudi popolnoma njéni morem biti. Daj se zato, drága dūša, zevsem prek njej. Ne samo z jezikom, nego z djánjom trüdi pravi, z življenjom tudi kaži, ka si Marijin sin, Marijina hči.

Sveti Bernat je ednok veliko procesijo vodo v spejersko cerkev, med šterov je lüdstvo popevalo pesem: »Zdrava bodi oh kralica.« Pesem se je dokončala z temi rečmi: »I pokaži nam po tom nevolnom življenji Jezúša, sad svojega tela.« Lüdstvo čáka zdaj na molitev dühovnika. Té pa navdūšen od prevelike lübézni do Prečiste Device Marije z radostnim glásom spregovori: »O milostivna, o dobrotivna, o sladka Devica Marija.« I od toga časa mal se po celoj matericerkvi té reči pridenejo k Salve Regini.

Milostivna, dobrotivna i sladka mati nam je Marija. Sonce topločo, mati pa lübezen má. Marija pa oboje, ár je sonce, večno sonce, Jezus Kristuš, tüdi v njénom krili začélo sijati i pot kazati grešnomi sveti. Hodimo zato k njej, naj nas segreva z svojim vročim, lübavipunim srcom, hodimo k njej, naj nas lübi z svojov materinskov düšov, hodimo k njej, naj nas hráni z svojim Jezušom. Naša je ona, naša mati popolnoma, njéna deca bodimo popolnoma. Pravimo njej zato z celim srcom: Marija ti si moja dobra mati, jaz pa tvoje dobro dete ščem biti zdaj i na vekomaj. I kda njej tak obečamo, mislimo tüdi na naše vojáke, združimo se ž njimi pri Mariji, ona nam naj bo srdišče lübézni, ona naj nas vküp veže z svojov materinskov lübéznostjov, štere loči té dálni svet. Deca naj pri materi bo. Amen.

Govor Čačič Jožefa, farnoga namestnika črensovskoga, držani dec. 13-ga predpoldnom.

V zadnjoj mojoj predgi smo slišali ona svedočanstva, štera odkrivajo i posvetljujejo brezgrešno poprijetje Prečiste D. Marije. Kak betežnik, šteri ne mogeo celo noč zadremati, si nikaj tak ne žele, kak da bi že ednok den bio. Kak strašno duga je ta noč, — vsaka vöra se njemi vidi cela večnost. »Oh da bi že ednok zasijáo prvi trak jütranje zorje skoz moje okno!« Tak zdihavle betežnik i z veseljom pozdravla svetlost jütranje zorje. Tak, dragi krščeniki, so pobožni i pravični staroga zakona zdihávali za Dévicov, štera njim ma porodi Emanuela, Jezuša Kristuša. V knigi Izaija proroka čtemo pitanje, štero je pogostoma prihajálo iz vüst pobožnih židovov: »Čuvar, kak daleč je že noč?« To ščejo rečti: Prorok, povej nam, kak dugo bo ešče držalo to čakanje i ta

negotovost? In v istoj knigi čtemo odgovor: »Čuvar je pravo: Jutrašnja zorja se vzdigava!« (Isai 21, 11, 12.)

Oh blaženi glas: »Jütrašnja zorja se zdigava!« Rojena bo že skoro Devica, štera ma postati mati Odküpitela, rojena bo Marija pobožnim starišom Joakimi i Ani v Nazaret varaši. — I nam je že rojena. — Bodi nam pozdravleno lepo dete, bodi nam jezerokrat pozdravlena ti mladika iz korenine Jesse. Glejmo je, ka je nevtepeno to dete! Glejmo svedočbe, štere odkrivajo i posvetljujejo brezgrešno poprijetje njeno v novom zákoni.

V starodavnom časi v nekom mesti na Grčkom je bila edna celo lepa devica obtožena strahšne hüdobije. Pripelajo jo pred sodnike, da bi slišala svojo sodbo. Mela je obličje popolnoma zakrito, — tak so mogle tedasnje ženske prihajati pred sodnika. — Zagovornik obtožene dekle jo začne z velikov prednostjov braniti i naprejprinese vse postave, štere govorijo za njo. Ali djanja i okolščine so tak očitne i tak dokazane, ka se je že čtelo na obrazi sodnikov, ka bo na smrt osojena. Teda se ešče enkrat vzdigne zagovornik in z rokov odtegne zagrinjalo od obličja device i pokaže sodnikom njeno zvünredno lepoto, tak, da so vsi spremenili svoje namene i prepričanje: »Naj žive! Na takšoj velikoj lepoti ne more ostati niti najmenša piknjica hüdodelstva! Srce takše device ne more nikše hüdobije včiniti!«

To dosegnoti je tüdi moj námen!

Prelübi bratje in sestre v Jezušu Kristušu! Pogledjte Marijo, pogledjte mater Jusušovo, spomnite se vseh njeni reči, djanj, spomnite se z vsega njenoga življenja, in pri pogledi na takšo neskončno lepoto skriknimo vsi kakti iz edni vüst: Ti si, oh Devica, brez potrijetnoga greha spočeta, ar pri takšoj düšnoj lepoti šatan niti za hip ne meo črez te oblasti!

Prvi krščeniki so pohitroma začeli dobro spoznavati, koga so meli med sehom, gda se je mati Jezušu iz toga

sveta ločila. Kak bi tudi ne? Vej so bili vekšega tala židovi, v starom testamenti vzgojeni. Vedili so dobro, ka je bilo oblübleno v raji i ka so pisali proroki. Prvi med vsemi, ki je prišeo k-spoznanji, je bio Janoš ap. i evangelišta, šteromi je vmirajoči Odküpiteo pravo: »Glej tvoja mati!« i je Marijo z temi rečmi v njegovo varstvo izročo. Kak devedesetletni starček, on eta piše v svojem Skrivnomi razodenji od D. Marije: »In glejte, prikazalo se je veliko znamenje na nebi: Žena ogrnjena s suncom, mesec pod njenimi nogami, na njej glavi korona dvanajseteri zvezd!« (Apoc. 12, 1.) — In kak so se v starom zakoni obračali pogledi vseh vernih k ženi, oblüblenoi v raji, ka kači glavo zdrobi, tak so odsemao vsakoga krščenika obrnjeni zopet k Prečistoi D. Mariji, kak njim jo je pokazao sv. Janoš evangelišta v toj podobi.

Sv. očevje, cerkveni vučitelji vsi trdijo brezgrešno poprijetje D. Marije.

V pesmi od Matere bože sv. Efrema se reče: »Ti, oh Gospod i tvoja sv. Mati, sta jedina v vsakom pogledi popolnoma čista; ar nej zamazka na Tebi i niti na tvojoj Materi.«

Sv. Ambruš, majlanski püspek pa piše od Marije: »Devica je po milosti čista od vsakšega greha.« — Sv. Janoš damascenski trdi od njé: »K tomi raji kača ne mela pristopa.«

Smemo trditi, ka do VIII. stoletja ne bilo ni ednoga krščenika, ki bi ne vervao, ka je Marija brez poprijetnoga greha bila poprijeta, spočeta.

In ka so sv. očevje i cerkveni vučitelji trdili, to so trdili skoro vsi cerkveni zbori, ka D. Marija brez poprijetnoga greha bila spočeta, med šterimi je najimenitnejši Tridetinski, po šterom se je gorečnost spoznanja navuka brezgrešnoga poprijetja tak močno ražsirila, kak nekda je razširjena bila med krščenikami. Leta 1650-ga je zapovedao III. Ferdinand, ka more na vsevučelišči v

Pragi vsaki rektor, dekan in vsi professori slovesno prisegnoti, ka oni pobožno verjejo v nevtepenom poprijetji preblazene D. Marije. Ta prisega se je mogla ponoviti vsako leto 8. decembra v cerkvi Matere bože. V tom XVII. stoletji imenüje vučeni Simon Šantageta že 6000 pisatelov, šteri so v razni koncaj sveta zagovarjali brezgrešno poprijetjë.

Veliki častilec Brezgrehšne je bio IX. Pius papa, šteri jo razglaso resnico brezgrehnoga poprijetja, — za versko pravico je povedao, ka odsemao niti eden krščenik ne sme v tom navuki dvojiti. IX. Pius, imenüvan »Marijin Papa«, je zasado v korono nebeske kralice tisti dragoceni kamen, šteri napravi njeno korono slavnejšo, kak so korone vseh drügi svetnikov.

Na to je pa genola sv. Očo priprošnja francoski i amerikanski püšpek. Zato so sv. Oča leta 1849 vse püške sveta pitali za njihovo prepričanje. 600 püšpekov je ednoglasno trdilo to právico vere. Leta 1854 pozove IX. Pius vse püškepe v Rim na den 8. decembra. Prišlo je 92 püšpeka, 42 nadpüšpekovi i kardinalov 54. Vküp so se spravili v skstinskoj kapeli in ob 9. vöri so šli v procesiji med popevanjom litanij vseh svetcov v baziliko sv. Petra, kde je bilo že nad 60,000 lüdihi spravleni. Papa slüži sv. mešo do evangeliuma. Gda se je te predčteo v latinskome i grčkom jeziki, nastala je velika tihota; vseh öči so obernejene na sv. Očo. Pred njega stopi pét odposlancev püšpekovi i kardinalovi i ga prosijo v imeni vsega krščanstva, naj razglasi brezgrešno poprijetje, za versko resnico. Náместnik Křistušov radostno sprejme to prošnjo, ali právi, ka trebe najobprvim Düha svetoga na pomoč zvati. IX. Pius na kolena spadne zdaj pred svojim tronom in zaspevle »Pridi Düh sveti,«, vsi püšpeki, dühovniki i lüdstvo pa spadne na kolena i genjeno odpeva. Zdaj se zdigne sv. Oča in kak najvišešnji vučiteo in razlagalec vere stoji na svojem troni pred obličjom

cele zbrane katoličanske cerkve in razglasi z močnim, veličastnim glasom versko pravico, štera se glasi:

»K-časti najsvetejše, nerardeljene Trojice, k-slavi i poveličanji deviške bože Porodnice, tudi k povišanji katoličanske vere i razvnoženji krščanstva, v oblasti našega Gospoda Jezusa Kristuša, svetih apoštolov Petra in Pavla in iz lastne oblasti razglasimo in potrdimo: navuk, — da je blažena D. Marija v prvam hipi svojega poprijetja po posebnoj milosti vsemogočnoga Boga za volo zaslüg Jezusa Kristuša, Odküpitelja človečega naroda, bila od vsega zamazka poprijetnoga prosta i obvarjena, — je od Boga razodet i more zato od vseh vernikov trdno vervan biti!«

Kda to veliko versko pravico sv. Oča vöpove, njegove oči se z kuzami napunijo, mogeo si je zbrati vse moči, da je dokončao veličastni razglas. Neizrekliva radost je napunila srca vseh nazočih, ki so bili tak srečni, ka so tam mogli biti. Naednok je zadonilo spevanje po celoj cerkvi sv. Petra, iz njeje pa šlo veselje v ves krščanski svet: Marija, naša mati, je greha na svojoj duši nikdár ne méla.

Dr. Kr! Kak so slavili prvi krščeniki, sv. očevje i vučitelje in cerkveni zbori prečisto poprijeto D. Marijo, tak moremo mi tudi to včiniti. In kak oni videvši njeno brezgrehšnost, do dna srca so se genoli, tak moremo mi tudi včiniti, posebno zdaj v tom bojnem časi moremo njeno pomoč prositi za naše ljublene vojáke, ki se tam na bojišči vojsküjejo proti nepriatelji za nas i za našo domovino. Mi moremo to včiniti, ar oni ne morejo od velikoga trüda i zime. D. Marija pa poslühne naše prošnje, či z čistoga i poniznoga srca shajajo. Z tem namenom zdaj pokleknimo i molimo iz globočine srca: Oh Marija, brez poprijetnoga greha spočeta, prosi za nas, ki k tebi prihajamo, i za naše vojake, ka obladata neprijatela i tak rešijo naš dom. Amen.

Govor Horvat Jožefa, plebanoša martjanskoga, držani 13-ga decembra večer.

„Ovo od zdaj do me za blaženo pravili vsi národi.“ Luk.

D. K!

»V nevarščini je naša draga domovina i ta nevarščina pa domolúbav je vnoge in vnoge vu orožjé pozvala, šteri so k našemi srci priraščeni, štere mi lúbimo. Junaško se vojújejo vsi za lúbo domovino i za nas vse. I dokeč ovi po krvavoj kalvariji bojišča hodijo, ka je naša dužnost, ki smo doma ostali? Moliti, prositi moremo v pobožni molitvah dobroga Boga za zmágo naši šeregov i za želno mirovčino. To pa obrvim od Boga moremo čakati zato, ar nás je menje, kak neprijatelov. Zato moremo moliti, naj stopi k nam, naj batri naše vojáke, naj jim da móč do zadnje zmáge. Naši vojaki túdi to prosijo od nas, ar na vsakoj karti, štera z bojišča pride, molitev naprenosijo, molitev prosijo. Oni se morejo vojúvati i samo na zdihavanje majo čas, mi pa na molitev túdi mamó čas. Vidim, ka ste vi zarazmeli to, da z velikov goréčnostjov pohajate té pobožnosti, štere se za zmago naši šeregov na čast. Bl. D. Marii obslúžavajo. Od njé prosimo obrambo, zagovarjanje pri Bogi, štera je že jezero let té naš orsag branila, zato, ar lúdstvo toga orsaga je vsigdar njo posebno poštválo, lúbilo. Poštváli so njo vsi narodi, ali niti eden ne na telko, kak lúdstvo našega orsaga. Istina vu vnogi i vnogi srcah je to poštvávanje vgaslo v našem orsagi túdi, ali bole potemnelo, ali zdaj pa gori, naši vojaki se pa pod Marijinom zastavom vojújejo, kak nigda, pa majo čisla z zebóv, pa nosijo Marijine svetinice, kak so méli nigda, kda so se proti pogani i tórki vojúvali. Tak so odišli v bojno túdi vogerskoslovenski vojaki, naši sini, naši moži, vaši brati, dragi moji poslúhšavci, ki so eti doma

tudi vsigdar poštváli, ljubili mater Jezušovo, Bl. Devico Marijo.

Ta, kde junaška smrt zenja, kde štúki grmijo, krugle letijo, fúčkajo, so sebov nesli Marijino poštvávanje, Marijino ljubav, štera je vu njihova srca od male malú zaceplena, da so to z maternim mlejkom v sébe cecali, da so to pri oči tudi vidili, naimre Bl. D. poštváti i zato so jo vsi tudi poštváli, ljubili eti v domačem kraji. Zvün Jezúša, ki je z domi ž njimi so, da so ga vsi k sebi vzéli v sv. prečiščávanji, so naši vojaki Bl. D. Marijo tudi z sebov povábili, njéno obrambo, njéno zmožno zagovarjanje. Zato se ne čúdújem, či z vüst ednoga ali drúgoga, šteri z bojišča nazaj pr:de, to morem čúti: »Dosta sam trpo, štirinajsetkrat sam v ognji bio, ali edne morgúvajoče reči sam ne povedao, edno preklijanje, edno psúvanje je moj jezik ne ostavilo. Zato se né čúdújem, či tak pridejo nazaj, kak so z domi odišli, naimre z Jezúšovim telom v srci, ka so nikšega greha ne včinili tam. I to vse Bl. D. Mariji moremo zahvaliti mi, pa tudi oni, da mi vsi vogerski katoličanske vere slovenje njo posebno poštvájemo, ljubimo. Z maternim mlekom njéno poštvávanje v sébe cecamo, zato živé med nami, zato gori med nami poštvávanje, ljubézen do Bl. D. Marije tak, kak skoro niti pri ednom lúdstvi ne. Ar gde je tisto lúdstvo, štero bi jo z tak lepimi pesmami částilo, pozdravlalo, kak jo pozdravla naše lúdstvo pa ne samo v cérkvi, nego vseposvédi, tak na poli, kak pri domi, tak med delom, kak med počivanjom stalno z pesmami Bl. D. Marijo části, pozdravla, od njé obrambo, zagovarjanje prosi pri Jezúši. Kak lepo nam postavlja pred oči, kak očivesno nam svedoči poštvávanje, ljubav do Bl. D. i vúpávanje vu zmožnosti njénoga zagovorjanja to lúdstvo vu etoj pesmi: »Oh Marija sladka mati. Jas te nači nemrem zvrati.« Za sladko, za dobro mater jo zové, ar zna, da kak edna sladka mati lubi svojo deco i jo zagovarja

pri oči, tak lübi, tak zagovarja nas Marija pri nebeskom Oči. Vsaka hiža je med našim lüdstvom Marijino sve-tišče, ar vu vsakoj hiži visi njéni kep i vu vnogi i vnogi hižah cela familia vküp časti, poštüje njo z molitvov rôz-noga venca. Nega naroda, med šterim bi tak razširjena bila molitev rôznoga venca, med šterim bi tak razširjena bila bratevčina živoga rôznoga venca.

Nega tüdi takše cérkvi, vu šteroj ne bi bilo njénoga oltara, ali konči kepov, podobe, šteri oltarje so vsigdar od sprotoletja do zime lepo okinčeni, pred šterimi podo-bami stalno lepe rožice cvetéjo, dišijo. Nega takšega Marijinoga mesta, kde ona poséбно deli svoje milošče, štero naše slovensko lüdstvo ne bi z pobóžnostjov i z poštüvanjom goripoiskalo. I pri nas se to tak od poko-lenja do pokolenja goriderži ino se povekšava. Ne je čüdo zato, či so naši vojaki na bojišče tüdi z sebov nesi poštüvanje, lübvav do Bl. D. Marije i vživajo tam njéno obrambo, njéno zagovarjanje, da so vu takšoj okolščini gorizrasli. Kelkokrat čüje človek zdaj že ete reči: Bl. D. Marija me je obvarvala, njoj morem zahvaliti, ka sam ne tam ostao. Kelkokrat se zgodi ono, ka se je z ednim vojakom zgodilo, pri šterom je mala Marijina svetinica stavila kruglo, ka njem je ne v srcé šla.

Ali poleg toga veséloga kepa vidimo pri slovenskom lüdstvi büdi žalostnoga. Vidimo prinjem temno strán pri češčenji matere Bože. So med mami, kí majo z nami edno milo domovino vogrsko, edno drágo mater slovensko, nemajo pa znami edne nebeske matere. Kunejo, špotajo tisto, štero mi zadosta niti častiti nesmo mogoči. Jezusa, njenoga Sina verjejo, mater njegovo pa njemi na naj-vekšo žalost tajijo. Zapelani so siromaki. Vzeti njim je šteo hüdi düh Jezusa, zato je je prle vkraj spravo od Blažene Device Marije.

Krivi ver vučitelje so zato vótrgnoli z src lüdiš poš-tüvanje Bl. D. Marije prvič, naj bi Jezusa tüdi mogli z

tém potom z oltara, z tabernaklna vöľučiti, z src ľudih vöspraviti, ar kde se mati Bl. D. Marija ne pošťuje, tam blagoslov deleči Jezuš tūdi biti ne more, da ga tam odnet Marija, štera ga vu svoji naročah drži, odnesé. Komi zato ne trebe Bl. D. Marije, tistomi Jezuš tūdi ne trebe, pa ga tūdi niti nema, da ne bi mogeo po Njegovom navuki svoj žitek ravnati, šteri navuk so njihovi vučitelje i pokvarili.

Nadale moji dragi, kde nega domá pošťovanja Bl. D. Marije, tam nega dūševnoga vesélja, blaženstva, mira. Od pater Roh, z Jezušove družbe dūnovnika je Hamburg varaša ev. farar eto pitao: kak je to, ka se pri katoličancih veliko dūševno vesélje, zadovolnost i notrejšnji mir vidi? Glasovitni predgar je z smehom ete plemeniten odgovor dao na to pitanje: Či v ednoj familiji ešče mati živé, té je oča z decov v vréd veselí, blaženi, či pa srcé familie, dobra mati že v grobi počiva, vse se v žalost oblečé, zanemi i žalostna je sirotna, brezi materé familie. Tak ste i vi; vaši vučitelje so posili vövtgrnoli z med vas mater. Mi katholičansci mamu vu nébi dobro mater, zato se naše srcé veseli.

Vnogi i vnogi poznajo, čütijo to, ka so sirote, ka nemajo materé, i želejo njo, kak nam to pesem ednoga ev. vere pesmara svedoči, štera se glasi: »Od hiže do hiže se pašči šereg sirotne dece. Prazno, sirotno je vse. Mrzla, zapūščena je hiža očé. I očejo se i iščejo nikoga. Iščejo zgūbleno, nepoznano nebesko mater.

Dūh »Vkrēj od Rima« je edno siromaško famílio tūdi od sv. mat. cėrkvi vkraj vtrgno. Mati je svojo deco v evangeličansko školo dala; ali nedužne dūšice, štere so se prle privadile sv. mešo i sv. predgo v kath. cėrkvi poslūhšati, so na dale tūdi verno hodile v kath. cėrkev. Večernico so tūdi ne zapūstile. Ednok je mati njé zgrabila, ali prle kak bi nad njimi svoje čemére spila, je deklička vkūp sklenila roké, proti njej zdignola

i to pravila: »Lüba mati, bodimo znova katholičani, glejte tū je vse lepše: katholičani nebesko mater tūdi majo. Mati joče, k sebi stisne svojo hčerko, jo küšne i z svojov decov notri ide k plebanoši i z potrtem srcom prosi njih, naj nazaj vzemejo v krilo prave vere njo, zapravlasto dete.

Na Pruškom je pa edna vervajoča mati, ne neverna, * z velikov skrbljivostjov včila svojega maloga šineka »Oča naš« moliti i na lübéznost nebeskoga Oče. Lübez-nivo dejte svoje sive oči ednok žalostno na mater podigne i žalostno jo pita: »Lübléna mati, zakaj gučiš meni tak lepe reči samo jedino od nebeskoga Oče, nemamo mi nebeske matere? Jeli more biti dober oča, brezi dobre sladke matere?« Ovo kak modro se je čednilo to nedužno srcé: Moremo v nébi nebesko mater méti, či mámo tam nebeskoga Očo. V šteroj familiji nega materé, ta je ne prava cela familia. Oča, brati, sestre je nepopolna familia. I v nébi ne more faliti mati, ar oblast smrti se z grobom eti na svéjti zapré.

Jeli mi je potrebno svedočiti potomtoga ono, kak srečni smo mi, ka smo hotrige kath. sv. mat. cérkvi, štera poštüje Bl. D. Mario, ka smo ker. kath. šteri Bl. D. Mario za mater mamó, njo za mater zovémo, kda eto pravimo: Oh Maria, sladka mati. Jaz te nači nem-rem zvati. Smejéjo se z nas, ogrizavajo nas tisti, šteri Bl. D. Mario ne poštüjejo i to pravijo, ka mi Mario molimo. Milüvanja vredni siromacije i nerazumni blod-niki so, šteri niti to ne véjo, ka je razložek med molbov i med poštüvanjom.

Pomilüvanja vredni so, za štere ne ga drüge pomoči, kak prositi tisto za njé, štere oni ne spoznajo, kak prositi Prečisto Devico Marijo, naj za deco svojo vzeme tiste, ki jo za mater meti neščejo. Prosíte, prosíte zato drage düše v teh dnévaj dobro mater nebesko za povrnenje svojih bratov krivoverskih, ka bodo z nami i oni pobožno molili: zdrava Marija, milosti puna. Amen.

Govor Sakovič Jožefa, plebanoša türniškoga, držani decembra 14-ga večer.

Zdaj ljudje po vsoj Europi na boj mislijo, od boja gučijo. Jas vam dnes tudi od boja želem govoriti. Ali ne od tistoga boja, šteri v Srbiji i v Galiciji stoji. Od šteroga boja vam jas ščem govoriti, v tistom ljudje neimajo v rokaj pušk i mečov, nego pero májo v rokaj i v hiži pri stoli sedijo i pišejo ino s tem pisanjom želejo drugim ljudem duševno življenje pogubiti ali obdržati. To je: od tistoga duhovnoga boja vam nakanim govoriti, šteroga neprijátelje Kristušovoga Evangeliuma v knjigaj, novinaj i časopisaj pelajo proti krščanskoj veri. Té boj že tak dugo trpi, kak dugo Kristušova sveta Cerkev na svejti goristoji. Ali najbole divji je postano té boj vu novejšem vremeni, kda s priličnimi mašinami jako hitro znajo štampati, i kda že skoro vsaki človek novine čte! Zato je potrebno, naj vsi krščanski ljudje poznajo veliko pogubelnost božnoga, lagoonoga štampa, novin, časopisov i knjig; naj vsi znájo, ka se proti tomi božnomi štampi moremo z dobrim štampom brániti.

Znábiti što iz med vas zdaj misli: Ali kak sliši stampanje k osemdnévnoj pobožnosti prečistoga poprijétja Blažene Device Marije? Jako k njoj sliši. Ar na čast i pod obrambov brezmadežnoga poprijétja Device Marije je pred desetimi letami na svetlo stopo prvi slovenski mesečni štamp pod iménom »Marijin list.« Té pobožen časopis zdaj obslužava svoj desétletni jubilej. Vidite, tak šlisi pri nas štamp ali tisk k osemdnévnoj pobožnosti k brezmadežnoj Materi Božoj. Zato prle, kak bi dokončali to osemdnévno pobožnost, si moremo premisliti, ka je té »Marijin list« i poprek vsaki dober, pošteni krščanski tisk ali štamp potrebna obramba za našo krščansko vero, za naše duševne dragocenosti proti roparskomi, protiv-

nomi štampi, proti božnim, lažljivim i nevěrnim novinam i časopisom.

1. Ar glédajte hůdi boj, šteroga božne, neverne novine i časopisi proti kršćanskoj veri, proti pobožnosti i proti vsem dobrim jakostam pelajo. Što piše novine? V vogrskom orsagi na vekše židovje, šteri gorěč odůrjavajo vse, ka je kršćansko. Zvůn židůvov novine pišejo vnogi krivoverniki i odpádniki od práve vere. Vsem tem je Kristušov Evangelium i katoliška Maticérkev na poti. Zátó vu svojih novinaj dolinosijo sveto Matercerkev, ogovárjajo rimskoga pápo i pűšpeke, ogrizávajo pope, norca se delajo z pobožnosti, z jakosti i ze vsega, ka je světo. I té njihove novine se vsaki den na stojezere razpošilajo po orsagi. Lůdje čtějo té novine. Božni i grešni lůdje včasí radi verjejo, ka se v teh novinaj piše, ar je to njim po volí. Verní katoličanski lůdje tůdi čtějo té novine. Zaprva ne verjejo njihovih lažih. Ali kda že večkrat čtějo, pa vsikdar spodobne božne glase najdejo v njih od pűšpekův i popěv, od barátův i nůn; te si etak mislijo: Z toga pa nikaj li more istina biti, ovak ne bi telikokrat pisali. To pa pozábijō, ka je papěr potrpliv i ne postávla se proti, kakšteč velike laži i bláznosti pišejo na njega. Ali pa kda prosti lůdje vsaki den čtějo, ka je ne vse tak, kak popi predgajo; ali pa, ka popi za svoj krůh predgajo; ali pa, ka so popi neprijatelje lůdstva, zátó neščejo, ka bi se lůdstvo izobraževalo, včilo, omikalo, ar bi praj te oni ne meli več oblasti nad njim: právim, kda takše laži lůdje vsaki den čtějo, je na zádñje za istino držijo; i tak pomali začnejo dvojiti v kršćanskíh resnicaj, zamětávati sveto Matercerkev, štera — veli — tak nevredne sluge má. Potom povržejo spoved i sveto prečisčavanje, v nedelo mesto cerkvi idejo v krčmo židovsko novino čtet, i tak njim je pot skvarjenja gotova. Po toj poti lovi hůdi dűh dűše. Zato so božne, lažlive novine najboljši pomočniki hůdoga dűha, hlápci pekla.

Keliko millionov lüdiĥ se je že pokvárilo po boŹnih novinaj i knigaj! BoŹne novine, to so tisti krivi proroki, od Źterih nas je BoŹi Zveličar čuvati Źteo z etimi rečmi: »Čuvajte se krivih prorokov, Źteri prihájajo k vam v ovčenom gvantu, od znotra so pa zgrablivi vucké!« To boŹe opominanje si more vsaki krŹčenik zapomniti, i kda si novino odebira, Źtero de čteo, more prlé poglednoti, Źto piŹe to novino, jeli je pisateo ne krivi prorok, jeli je ne boŹno drevo, Źtero ne more dobroga sadü roditi? »Ź njihovih sadov spoznate nje.« I či vidi, ka to novino Źidovje, krivoverniki, ali pa boŹnoga Źitka krŹčeniki piŹejo, i dá vajo na svetlo, te na ogen Ź njov! Naj ne dá penez za njo i naj je ne čté, ar bi si Ź njov stanovito zagiftao düŹo!

Proti toj düŹevnoj pogübelnosti, Źtero boŹen tisk ali Źtamp razŹirjava na svejti, se moremo brániti, vojsküvati. XIII. Leon papa so pravili: »Stampi moremo Źtamp proti postaviti«; tisk proti tiski, dober tisk proti boŹnomi tiski, dobre, poŹtene novine proti boŹnim, laŹljivim novinam; poboŹne, krŹčanske časopise proti Źidovskim, slobodnozidarskim i poganskim spisom! Ar dnes den lüdje Źelejo čteti. Zato je potrebno poŹtene krŹčanske časopise na svetlo davati. Ar či krŹčanski lüdje takŹih dobriĥ tiskovin ne najdejo, té v roke zemejo neprijátelske tiskovine, po Źterih se pokvarijo. To je v naših dnevaj apoŹtolsko delo, lüdem dobre krŹčanske tiskovine v roke dati. V teh dobriĥ novinaj i časopisaj se laŹi Źidovskih i slobodnozidarskih novin lahko odkrijejo i nazajvrŹejo, da slabim lüdem ne bodo Źkodile. Iz dobriĥ spisov se lüdje navčijo katoličansko vero i sveto Matercerkev bole spoznavati i ceniti. Iz lepe példé drügiĥ lüdiĥ se lüdje radi odločijo na dobro. Keliko večérov i nedelskih popoldnévov lüdje brez dühovnoga veselja i vŹivanja med práznim gučom tá potrátijo! Či si mesto praznih gučov majo dobro novino ali časopis naprej zéti, keliko boljŹe se pri tom počütijo, keliko

düševnoga veselja i dobrih navukov si z toga zemejo! Zato ponávlam: Ki dobre kršćenske tiskovine, dobro čtenjé na svetlo dáva i med lüdmi razširjava, tisti apoštolsko, misijonarsko delo oprávla. Eden pobožen katoličanski mož na Českom je duga leta dobre katoličanske tiskovine, knige i časopise noso okoli po orsagi; šo je od sela do sela i odavao lüdem svoje blago. Pri njegovom sprévodi je eden imeniti predgar to pravo, ka je té siromak človek več düševnoga haska včino lüdem i več düš je pomogeo v nebeša, kak deset dühovnih pastérov.

2. Ka vogrski slovinci potrebüjejo dober štam ali tisk, ka njim je potrebno dobro čtenjé v roke dati, to so slovenski katoličanski dühovni pastérje že davno čütili. Naj toj potrebčini odpomorejo, zato so razširjavali med lüdmi knige družbe svetoga Mohora. Ali narečje teh jako dobrih, vse hvále vrednih knjig se malo loči od našega slovenskoga jezika, zato ki je ne navaden tistoga jezika, tisti v teh knjigaj nemre vse razmeti i težavno je čté. Zatogavolo smo čütili, ka bi potrebno bilo v našem slovenskom narečji dati lüdem čtenje! Čütili smo to vsi, ka bi potrebno bilo, ali začétek včiniti, toga smo ne vüпали, toga smo se bojali. Ali bili so teda vu etoj fari eden jaki kaplan, šteri so meli to batrivnost, to veliko vüpanje v Bogi, ka so začeli pisati i na svetlo davati eden pobožen mesečen list, toga prvoga v našem slovenskom jeziki. V etoj cérkvi, pred tabernaklnom so prosili pomoč k svojem i velikomi deli. I bože poti so čüдне i skrivne. Či so ravno potle svoj list kak samostojni dühoven paster v drugom kraji nadaljávali, zdaj desétletni jubilej svojega lista znovič v etoj cerkvi obslüzavajo i pred tem oltarom dajo Bogi hvalo, ka njim je dao jakost to apoštolsko delo deset let spelávati. Vi toga dobroga mešnika poznate, ar eti med vami živéjo. Neimajo fare, pa li več farnikov, več vernih poslúšavcov majo, kak deset plebanošov. V slabom teli, ali s čvrstim

dühom oni vsem vogrskim slovencom predgajo, dobre navuke davajo v »Marijinom listi« i v svojih »Novinaj.« Jas ne govorim od toga zato, naj dnes toga vernoga slugo božega pohválím, ar oni ne delajo za zemelsko hválo, nego za nebeski, za vekivečni najem; povedati pa té reči li morem záto, ka naj vsaki vogrski sloven zná, što je njegov prijateo, što aldüje svoje življenje i vse svoje telovne i düšévne moči za njega, naj tak vsaki vogrski slovenec doli zeme klobük pred tem mešnikom, od šteroga boljšega prijatela je ešče ne meo na širokom svejti, i Bog ve, jeli de ga meo za njimi. Oni bi meli pravico počivati, sveta Maticerkev od njih ne térja več slüžbe. Ali srce njim ne dá mira, lübvav do slovincov, do vernih düš jih ne nihá počivati; nego z vnogim trüdom vrejüjejo »Marijin list« i »Novine,« naj tak svojim slovenskim bratom dober štamp, pošteno čtenjé dajo v roke i naj je čuvajo lagoonja čtenja. Keliko dühovnoga dobra so oni lüdem spravili po tom listi? Keliko grešnikov se je povrnolo i lepši žitek začelo po lepom čtenji toga lista? Keliko pobožnosti se je prikázalo Bogi od lüdi, ki so v tom listi lepe példé čteli ino so je vu djanji nasledüvali! Ka vogrski slovinci dnes bole poznajo sveto Matercerkév, njéne narédbe i pripráve, ka bole poznajo i spuniti znajo svoje kršćanske düžnosti, vse to je zaslüžba toga lista. I vse to je v nebi z zlátimi literami gorizapisano. —

Ali gda té dober človek i goréči dühovnik to apoštolsko i misijonarsko delo z velikim trüdom oprávlajo, té tisti, za štere oni té trüde nosijo, tüdi morejo spoznati svoje düžnosti do toga dela. Štamp peneze košta, tiskarno delo je drago. Zato so vogrski slovinci düžni »Marijin list i Novine« podpirati, to je: naročiti si je i plačati za nje! Sedem jezér slovenskih katoličanskih hiž je v našoj domovini; teliko bi moglo biti tüdi naročnikov »Marijinoga lista i Novin,« pa jih je samo polovina!

Skem več naročnikov bo, stem lepši i obširnejši lahko bode »Marijin list i Novine.« Za izobraževanje, za omiko vogrskih slovincov, za duševno napredovanje i za lepo obnašanje naše mladine je vredno eden mali aldov pri-nesti. Ki apoštolsko, misijonarsko delo podpira, delnik bode najema apoštolov i misijonarov.

Govor Bašša Ivana, plebanoša bogojanskoga, držani decembra 15-ga popoldne.

„Lübezniva moja je odišla vu svoj ogracek, k posta-
tam začimb, ka bi vu ogracekaj pásła ino lelije pobirala.“
Pes. pesmih 6, 1.

Tak spevle od Düha svétoga navdejhnjéni kraleski pesmar od düše človeče, štera z celov goréčnostjov srca lübi Jezusa. Što je naime tá lübezniva, či ne düša člo-veča, štera išče Jezusa. Ka je to za ograceka, od šteroga guči to, Düh Bog? Tisti ogracek je to, vu šterom lelje nedužnosti, goréči ščipki lübéznosti, ponizne modre vio-lice rastéjo. Ogracek düš, štere lübjio Jezusi i želejo vsikdar prinjem prebivati.

Glejte, v té ogracek je odišla düša, právi nebeski za-ročnik, tista düša naime, štera njega lübi i štero on lübi. Med pobožne düše je odišla, šterih jákosti so, kak cve-téče rože pred Bogom, šterih molitve i dobra dela so, kak dišéče začinbe pá med temi düšami šcé pasti svoje oči, svoja vüha, svojo düšo, ka bi se več navčila ino ešče bole lübila Onoga, ki je njo na pot jákostih pri-pelao, ka bi si lelije nadužnosti, bele, nevtevene lelije trgala, ka bi se tá dála zevsema svojemi nebeskomi za-ročniki vu nedužnosti svojega srca.

L. K. Močno verjem, ka ne med nami niednoga, ki nebi rad v té ogracek prišeo, to je, ki nebi rad stopo

med one, ki kak cvetéče rože stojijo že tū na zemli pred obličjom božim, pred očmi nebeskoga zaročnika verno-pobožnih dūš. Vsaki nás bi rad povolen bio Bogi ino se veselilo tomi, ka njega Bog rad má. Vás vsaki bi želo stalno pot, štera ga pela v té ográdec boži.

Pa jas znam takšo pot pa poznam takši ográček. Poznate »Marijin List?« Ga vdáblate? Ga čtíte od meseca, do meseca? Si premišlávlete ona, štera ste tam čteli? Ga širite poleg vaše moči? Pišete vu njega svojo lūbav k dūšam i Bl. D. Mariji?

Glejte, vsi naročnicje, širitelje i pisatelje toga lista so tak eden ográček, štere edna žela véže vkūper, žela, naj bi se čast Bl. D. Marije vsikdár bole širila i naj bi mi vsi po toj poti prišli v právi ográdec Jezušov, naj bi nas vseh dūše prijetne i lūbeznive bile pred svojim nebeskim zaročnikom.

„Častilec Marijin prejditi nemre,“ právi sv. Bernard. Kak bi pa te mogeo prejditi on, ki ne samo, ka sam časti Bl. D. Marijo, nego se tūdi skrbi, naj drūgi njo tūdi poznajo ino častijo. Pa vsaki, ki naš list dáva drūgim vu svojoj, ali lūckoj hiži v roke, ka drūgo dela, kak Márijino cast nadigava tūdi v srcaj drūgih. Z tem si spravla nove milošče ino z vsakim takšim djanjom bliže stopi k onomi ográčeki, vu šterom je popuna čistost domá, v šterom lelije cvetéjo.

Zadosta ste čūli v tej dnévaj od toga, ka bom vam bole razložávo? Vsi známo, ka je dobro čtenjé dnes-dén potrebno, ka je Bogi povoli ino priporočeno vsakoj dūši, štera ščé po poti jakosti naprej idti.

Pa je te reči naše slovensko lūstvo zarazmelo, je z velkim veseljom prijalo gori »Marijin list,« ga je razširilo povsédi, kde dobri slovinci prebivajo ino je z tem neprecenlivi hasek včinolo samomi sebi.

Sadove toga lista štere jo obrodo vu desetih letaj, što bi znao povedati? Vsaznajoči Bog, ki vsa srca preg-

lejüje, zna samo, kelko düševnoga haska je prišlo v tom časi z toga lista. Kelko grešnikov je povrglo svoje stáre grešne poti, kelko slabih je grátalo ponjem močnih, kelko močnih se je potrdilo na svojoj dobroj poti!

Pa te sadove Bog plača onim, ki so si ga od začétka mao naročili ino so z svojim áldovom mogoče včinoli list vödávati.

Ešče bole plača onim, ki so od hiže do hiže hodéči širili list, ga raznášali, ga preporáčali ino poleg toga tü i tam zna biti tüdi kakše neprilike trpeli.

Plača Bog tüdi njemi, ki ga je zmisló ino z velkim áldovom začno, tistim, ki so se trüdili za njega ino so vnogokrát svoje vöre počitka darüvali med pisanjom za Marijin List.

Od Jeremia proroka čtémó, ka je doli spisati dao svoja proroküvanja z Baruh prorokom ino ga je poslaó, naj to knigo na dén posta v církvi lüstvi goriprečté. Baruh ga je bogao, ár je pa vu tom proroküvanji razdjánje Jeruzalema bilo naprej povedeno ino sužnost babilonska, je Joakim král vzeo proroki z rok pismo i zežgao. Pa je proroka notri dao zapreti. Da so pa prorocje znova spisali ino širili kázen božo, štera má pridti, pa so ne henjali siriti reč božo. Tak ne smemo tüdi mi henjati za volo neprijátelov širiti náš list, nego tem verneše za njega delati.

Sv. Tomaz Akvinski je edno glasovitno knigo pisao od pravic naše vere pa po dokončanju toga dela se njémi Jezuš skázao i njemi pravo: „*Dobro si pisao od mene, Tomáz,*“ Z tem njemi je dao naznánje, ka se njemi vidi njegovo pisanje, štero je že tak vnogim bilo na pomoč po poti v nebésa.

Pa či je Jezuš tak pohválo dobro čtenjé i onoga, ki je to lüdem v roke dao, te mi tüdi mámo vüpanje, ka ne delamo zamán za njegove sv. Matere i njegovo díko.

Istina, ka smo ne kak sv. Tomáz, istina je, ka na-

ši čtevci so tudi ne tisti, ki bi mogoči bili zarazmeti njega, istina je, ka v našem ogracheki šče znám koprive tudi rastėjo tū i tam, ka včasí vövdári vu njem kakši lipūj, osit, androsen, loboda pa jas ne vem, ka za božne, škodlive, ali nepotrebne rastline — da pa ne pozabmo, ka mi delamo za Marijino čast. Delajmo zato li dale za Marijino čast, pišmo, širijmo, čtimo „Marijin List,“ naj grata naš ograchek tudi čisti, nedužen, dišeči, prijéten Bogi ino Bl. D. Mariji.

Pa kda smo eti vküp správleni hválodavajoči Bogi za dobrote i milošče, štere smo po Marijinom listi vžívali, te prosimo tudi Bogá, naj nam da duže moč pisati, širiti, čteti od Bl. D. Marije ino njénih jákostih, pa se spomenimo z vseh, ki vseširom posveti znami vréd lúbijo dobro krščansko čtenje ino sí k srci vzemejo reči dobre knige, posebno po z onih, ki so z našega kraja prijátli našega lista tam na daléšnji bojiščaj, naj je Bl. Devica Marija za to dobro delo ne povrže, nego okrepi, pomága, nevarnosti čuva ino njim zmágo dá, ka se nakonci toga boja znova zjedínimo vu lúbeznosti Bl. Device Marije ino vsi vküp pridemo med postati dišáv, kde lelije večnosti cvetejo. — Amen.

Opomba.

Tisti lanski naročniki, ki letos nikak nej so mogoči meti Marijinoga lista, naj za januárski snopič plačajo 20 filerov tam, kde so list dáblali. Siromaki pa mesto plače naj molijo za naročnike.

Vabilo k naročitvi.

Žalosten čas boja trpi, potrebujemo vsi tolažbe i posebne obrambe Marijine. Oboje nam pa spravi Marijin list

1. po dobrom čitevi i

2. po mnogih svetih mešah i molitvah, štere da za svoje naročnike opraviti. Više tristo meš rosi nebeski blagoslov *vsaki mesec* na naročnike, širitele i pisatele lista.

Ne pravimo, z koj bomo živeli? Dve koroni Mariji na čast i svojoj dūši na hasek za časa boja tūdi lahko od sēbe odtrgnemo, posebno v našem krāji, kde je lūdstvo z povom blažosloveno, drago vse lahko zodal i za drugoga leta živež vse lepo v zemlo spravilo. Bodimo za to dobroto zahvalni i ne odstopimo od Marijinoga darū, ne zavžimo njenoga lista.

Cena Marijinoga lista ostāne i nadale 2 K. za domače i 3 K. za amerikance. Vsako štrtino leta more vsaki platiti 50 filerov, ali 1 K.-na polleta, če je ne mogoči cele šume na ednok rešiti. K listi dobijo naročniki, če ga do slednje štrtine, to je 1-ga oktobra plačajo, brezplačno kalendar.

Slovenci, ne zavržite Marijinoga lista!

Naročnina i dopisi naj se pošilajo na naslov:

KLEKL JOŽEF

vrédnik Marijinoga lista v Črensovcih,

CSERFÖLD. Zalam.

Pošta.

Jeneš Matjaš, Unterpurkla. Štiri korone na leto 1915-t sem dobo. Bog plati. Dobite pa 3 liste, ednoga dajte Sapač Trezi vseli. **Vel. Fr. Zmazek, Sv. Ben.** Hvala na bogatoj naročnini. **Vel. Žerdin Jožef, Čepin.** Hvala na lepom interesi. **Vsem.** Srčno se zahvalim vsem, ki so mi ljubke pozdrave poslali i ki so molili pa se trudili, ka se je desetletnica Marijinoga lista tak sijajno lahko zvršila.

Vsebina.

K desetletnici našega lista	353
Svéta Monika (Svéta Monika merjé od radosti) . . .	364
Slovesnost v Črensovcih ob prilíki desetletnice Mari- jinoga lista	372
Govor Čačič Jožefa, namestnika farnoga Črensovskoga, držani dec. 8-ga predpoldnom	392
Govor Klekl Jožefa, vrédnika Marijinoga lista, držani dec. 8-ga večer	399
Govor Faflik Ferenca, kaplana tőrjanskoga, držani dec. 9-ga	405
Govor Kühar Števana, plebanoša beltinskoga, držani decembra 10-ga večer	408
Govor Berdén Andraša, beltinskoga kaplana, držani dec. 11-ga večer	412
Govor Lejko Števana, kaplana beltinskoga, držani de- cembra 12-ga večer	417
Govor Čačič Jožefa farnoga namestnika Čerensovskoga držani dec. 13-ga predpoldnom	421
Govor Horvat Jožefa, plebanoša Martjanskoga, držani 13-ga decembra večéri	426
Govor Šakovič Jožefa plebanoša Tūrniškoga, držani decembra 14-ga večer	431
Govor Bašša Ivana, plebanoša Bogojanskoga, držani decembra 15-ga popodlne	436